

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT KOPER

ZAKLJUČNA PROJEKTNA NALOGA

SABINA RAMŠAK

KOPER, 2010

2010

ZAKLJUČNA PROJEKTNA NALOGA

SABINA RAMŠAK

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT KOPER

Zaključna projektna naloga

OBDAVČITEV DOHODKOV
IZ DELA V SLOVENIJI

Sabina Ramšak

POVZETEK

Obdavčitev dohodkov iz dela je v Sloveniji visoka. Posamezni dohodki, ki jih prejemajo fizične osebe za opravljeno delo, so različno obdavčeni in se od njih plačujejo različni prispevki. Visoki obdavčitvi se lahko podjetja in posamezniki delno izognejo z izbiro katere od oblik pogodbenega sodelovanja izven delovnega razmerja, ki omogoča relativno ugodno davčno obravnavo. Pri izbiri oblike sodelovanja pa morata podjetje in posameznik upoštevati veljavno zakonodajo ter zakonske omejitve uporabe posameznih oblik dela glede na naravo dela. V zaključni projektni nalogi so predstavljene osnovne značilnosti posameznih pravno-formalnih oblik dela. Proučevanje je usmerjeno na zakonodajni in davčni vidik posameznih oblik dela ter vključuje primerjavo izračunov davčne obremenitve dohodkov iz naslova različnih delovnopравnih razmerij.

Ključne besede: dohodki iz zaposlitve, delovna razmerja, druga pogodbenega razmerja, obdavčitev, davčni primež

SUMMARY

Taxation of labour income in Slovenia is very high. Different types of labour income are liable to different personal income tax and social security contributions. Company and individuals can partly avoid the high level of taxation by choosing a contractual cooperation outside contractual employment relationship. When choosing the form of cooperation, a company and an individual should take into account current legislation and statutory restrictions on the use of certain types of working contracts depending on the nature of work. The final project paper introduces basic features of different formal types of work in Slovenia. The study focuses on the legislative and tax aspects of various form of work and includes a comparison of tax charges for different types of labour income.

Key words: income from work, contractual employment relationship, other contractual relations, taxation, the tax wedge

UDK: 336.226.142.1(043.2)

VSEBINA

1	Uvod.....	1
1.1	Opredelitev obravnavanega problema in teoretičnih izhodišč.....	1
1.2	Namen in cilji.....	3
1.3	Metode proučevanja in raziskovanja.....	3
1.4	Predpostavke in omejitve	3
2	Dohodki iz dela in njihove pravne podlage	5
2.1	Pravne oblike dela.....	5
2.2	Vrste dohodkov iz dela z davčnega vidika.....	7
2.2.1	Dohodki iz zaposlitve	9
2.2.2	Dohodki iz prenosa premoženjske pravice	10
3	Zakonodajni vidik obdavčitve različnih vrst dohodkov iz dela v Sloveniji.....	12
3.1	Dohodek iz delovnega razmerja.....	12
3.1.1	Dohodnina.....	12
3.1.2	Prispevki za socialno varnost delodajalcev in delojemalcev	16
3.2	Dohodek iz drugega pogodbenega razmerja.....	17
3.2.1	Dohodek iz naslova podjemne pogodbe	17
3.2.2	Dohodek iz naslova avtorske pogodbe	18
3.2.3	Dohodek študenta ali dijaka.....	18
3.3	Dohodek iz prenosa premoženjske pravice	19
4	Primerjava obdavčitve različnih dohodkov iz zaposlitve v Sloveniji.....	21
4.1	Davčna obremenitev dohodkov iz delovnega razmerja (plače).....	21
4.2	Davčna obremenitev dohodkov iz naslova podjemne pogodbe.....	24
4.3	Davčna obremenitev dohodkov iz naslova avtorske pogodbe	25
4.4	Davčna obremenitev študentskega dela prek pooblaščenice organizacije.....	26
4.5	Primerjava davčne obremenitve različnih vrst dohodkov iz zaposlitve.....	27
5	Sklep.....	30
	Literatura.....	33
	Viri	34
	Pravni viri	35
	Prilogi	37

SLIKA

Slika 1: Delitev dohodkov iz zaposlitve.....	9
--	---

PREGLEDNICE

Preglednica 1: Letna lestvica za obračun akontacije dohodnine za leto 2010	14
Preglednica 2: Mesečna lestvica za obračun akontacije dohodnine za leto 2010	14
Preglednica 3: Letna splošna olajšava za leto 2010	15
Preglednica 4: Mesečna splošna davčna olajšava za leto 2010.....	15
Preglednica 5: Stopnje prispevkov za socialno varnost	17
Preglednica 6: Izračun plače brez olajšav	23
Preglednica 7: Izračun plače z olajšavo za dva otroka.....	24
Preglednica 8: Izračun po podjetni pogodbi.....	25
Preglednica 9: Izračun avtorskega honorarja	26
Preglednica 10: Izračun avtorskega honorarja s prispevki samozaposlenega.....	26
Preglednica 11: Izračun študentskega dela.....	27
Preglednica 12: Primerjava davčne obremenitve posameznih dohodkov	28

KRAJŠAVE

DURS	Davčni urad Republike Slovenije
EU	Evropska unija
OECD	Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj
OZ	Obligacijski zakonik
s. p.	samostojni podjetnik
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
DURS	Davčni urad Republike Slovenije
RS	Republika Slovenija
ZASP	Zakon o avtorskih in sorodnih pravicah
ZDoh-2	Zakon o dohodnini
ZDR	Zakon o delovnih razmerjih
ZPDDP	Zakon o posebnem davku na določene prejemke
ZPIZ	Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
ZPSV	Zakon o prispevkih za socialno varnost
ZZVZZ	Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju
EUR	evro
PIZ	pokojninsko-invalidsko zavarovanje
ZZ	zdravstveno zavarovanje

1 UVOD

Strošek dela je pogosto med najvišjimi in najbolj občutljivimi stroški v organizaciji. To velja predvsem za delovno intenzivne panoge in predvsem za države, kjer je obdavčitev osebnih dohodkov visoka, tako kot je temu tako tudi v Sloveniji.

1.1 Opredelitev obravnavanega problema in teoretičnih izhodišč

Najpomembnejši element davčne obremenitve dela v Sloveniji in v večini ostalih držav Evropske unije (EU) so prispevki za socialno varnost, ki jih plačujejo zaposlene osebe in delodajalci. V Sloveniji zaposleni (oz. delojemalec) zasluži *bruto plačo*, od katere delodajalec pri izplačilu odvede prispevke zaposlenega in akontacijo dohodnine, katerih breme nosi zaposleni. Zaposleni na bančni račun torej dejansko prejme *neto plačo*. Po drugi strani delodajalec (to je podjetje) plača prispevke delodajalca; v preteklosti pa je bilo treba plačevati še davke na izplačane plače, ki je bil z letom 2009 ukinjen. Podjetje za posameznega zaposlenega odšteje *bruto bruto plačo*, ki predstavlja celotni strošek dela za podjetje (brez upoštevanih bonitet in povračil stroškov). Bruto bruto plača je torej sestavljena iz bruto plače (neto plača, povečana za dohodnino in prispevke zaposlenega) in prispevkov delodajalca.

Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) je razvila standardno metodologijo izračunavanja velikosti davčnega bremena glede na strošek dela za različne višine bruto plače. Davčna bremena so razvrščena v tri velikostne skupine, in sicer za 67, 100 in 167 odstotkov povprečne bruto plače v državi. OECD pri izračunavanju davčnega bremena plač upošteva tudi različen socialni status zaposlenega, od katerega je odvisna tudi velikost davčnih olajšav in socialnih transferjev, ki določajo dejansko (efektivno) davčno obremenitev plač (Kovač 2008). Davčni primež (angl. tax wedge) izračunamo po metodologiji OECD tako, da vsoto dohodnine, delodajalčevih in delojemalčevih prispevkov za socialno varnost in morebitnih drugih davkov delimo s celotnimi stroški dela za posameznega zaposlenega (Kosi 2007, 26).

V projektni nalogi je prikazan izračun davčnega primeža oziroma deleža vseh davčnih bremen v stroških dela. V preteklem letu (2009) je po navedbah Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) vsak zaposleni v Sloveniji mesečno povprečno zaslužil 1.439 evrov bruto (SURS 2010). Po opravljenem izračunu¹ je strošek delodajalca znašal 1.670 evrov, zaposleni pa je na svoj bančni račun prejel 957 evrov. Izračun pokaže, da za zaposleno osebo brez otrok, ki prejema povprečno plačo, delež celotne davčne obremenitve v stroških dela znaša 42,6 odstotka. Slednje pomeni, da gre kar 42,6 odstotka stroškov dela za zaposlenega, ki zasluži povprečno plačo, za davke in prispevke. Pri tem je bilo predpostavljeno, da razen plače ta oseba nima drugih dohodkov in uveljavlja le splošno davčno olajšavo. Z višanjem plače se davčna obremenitev zaradi progresivnosti davčne lestvice strmo zvišuje. Višjo plačo kot ima

¹ Izračun je narejen ob predpostavki, da gre za osebo, ki ne uveljavlja olajšav za vzdrževane družinske člane in ne prejema nobenih bonitet v zvezi z delom.

zaposleni, po višji (efektivni) davčni stopnji plačuje davek. Prispevki za socialno varnost predstavljajo največji del davčnega primeža in so zato glavni dejavnik za visoke davčne obremenitve. Kosi in Bojnec (2009, 8) prikazujeta, da je delež celotnega davčnega bremena v stroških dela (bruto bruto plači) visok tudi glede na ostale razvite države. Po njunih izračunih je bilo v Sloveniji v letu 2007 43,7 odstotka stroškov dela zaposlene osebe brez otrok, ki prejema povprečno plačo, namenjenih plačilu davčnih bremen. Primerljivo povprečje v državah OECD je bilo 37,7 odstotka, v starih članicah EU (EU-15) pa 42,5 odstotka.

Visoki obdavčitvi se lahko delavci in delodajalci deloma izognejo z drugačnimi oblikami pogodbenega sodelovanja izven delovnega razmerja, med katere se uvrščata tudi avtorska in podjemna pogodba. Izračuni Mercine (2009) kažejo, da je davčna obremenitev tako podjemne kot avtorske pogodbe v primerjavi s plačo nižja, saj ni treba plačati prispevkov za socialno varnost.

Zaradi visoke obdavčitve plač organizacije svoje zaposlene vse pogosteje spodbujajo k samostojnemu podjetništvu (s. p.) in nato z njimi podpisujejo *pogodbe o poslovnem sodelovanju*. To je najbolj opazno na področju gradbeništva, računalništva in informatike, pa tudi na področju novinarstva ter v kulturno-umetniški dejavnosti, kjer so v ospredju avtorski honorarji (Urh 2007). Uporaba različnih pogodb pa je glede na vsebino in obliko dela omejena. *Podjemna pogodba*, ki jo opredeljuje Obligacijski zakonik (OZ), se največkrat uporablja pri obrtniških delih, varstvu otrok, čiščenju prostorov in drugih fizičnih delih. *Prek avtorske pogodbe*, ki je opredeljena v Zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah, lahko posamezniki opravljajo le avtorska dela s področja književnosti, znanosti in umetnosti, kamor se uvrščajo: govorjeno delo, pisana dela, gledališka dela, likovna dela itd. Primerjava obdavčitve dohodkov iz dela na podlagi različnih pogodbenih razmerij je eden temeljnih ciljev projektne naloge.

V nadaljevanju je predstavljena struktura dela projektne naloge. V uvodu je opredeljeno področje proučevanja, metode proučevanja in metode raziskovanja. V drugem poglavju so nadalje opredeljene pravne oblike dela, kamor spadajo *delovno razmerje* (sklenjeno na podlagi pogodbe o zaposlitvi) in *druga pogodbena razmerja*. Pri tem je pomemben predvsem davčni vidik posameznih oblik dela, ki je opredeljen v Zakonu o dohodnini (ZDoh-2). Za lažje razumevanje opredelitve vseh vrst dohodkov iz dela po Zdoh-2 so nato s pomočjo Zakona o delovnih razmerjih (ZDR) pojasnjeni osnovni pojmi, kot so *delovno razmerje* ter *odvisno in neodvisno razmerje*. V tretjem poglavju je obravnavan zakonodajni vidik obdavčitve različnih vrst dohodkov iz zaposlitve v Sloveniji. Na kratko so predstavljene tudi splošne značilnosti dohodnine v Sloveniji (v delih, ki se nanašajo na dohodke iz zaposlitve) in sistema prispevkov za socialno varnost. V četrtem poglavju pa so prikazani praktični primeri davčne obremenitve posameznih vrst dohodkov iz dela in njihova primerjava. V zadnjem, petem, poglavju so povzete glavne ugotovitve naloge.

1.2 Namen in cilji

Namen zaključne naloge je opredeliti in opisati osnovne značilnosti posameznih pravno-formalnih oblik dela v Sloveniji ter proučiti njihovo obdavčitev. Natančneje, namen je proučiti obdavčitev dohodkov iz delovnega razmerja in dohodkov iz naslova drugih pogodbenih razmerij. Pri tem je dan poudarek temu, kolikšne so učinkovite (dejansko plačane, kjer so upoštevane razne olajšave) stopnje davkov in prispevkov na dohodke iz dela.

Cilj naloge je primerjati davčno obremenitev dohodkov iz delovnega razmerja (plač), dohodkov na osnovi podjemne pogodbe, dohodkov iz naslova avtorske pogodbe in dohodkov, izplačanih prek servisov za posredovanje študentskega dela. Cilj je torej predstaviti davčne učinke prehoda med posameznimi oblikami dela, na podlagi česar se bo posameznik ali izplačevalec dohodka lažje odločil, katera izmed njih je v posameznem primeru zanj bolj primerna.

1.3 Metode proučevanja in raziskovanja

Zaključna naloga je po vsebini razdeljena na teoretični in empirični del. V teoretičnem delu, kjer so opredeljene različne vrste dohodkov iz dela ter zakonodajni vidik davčne obravnave posamezne vrste dohodka iz dela, je uporabljena metoda deskripcije oziroma opisovanja. Povzeta so tudi razmišljanja in ugotovitve drugih avtorjev, njihova mnenja pa povezana; uporabljena je torej metoda kompilacije. Kot osnovni viri informacij so zajeta določila nekaterih zakonov, in sicer: Zakon o dohodnini (ZDoh-2), Zakon o delovnih razmerjih (ZDR), Zakon o prispevkih za socialno varnost (ZPSV) in Obligacijski zakonik (OZ), pa tudi izsledki iz domače strokovne literature s tega področja.

V empiričnem delu naloge je uporabljen analitični pristop. Na osnovi davčne zakonodaje so pripravljene davčni izračuni za izbrane vrste dohodkov iz dela za hipotetično osebo (izbrano osebo z določeno višino dohodka in z določenim številom vzdrževanih družinskih članov). Uporabljena je komparativna metoda, saj ta primerja davčno obremenitev različnih vrst dohodkov iz dela.

1.4 Predpostavke in omejitve

Davčna obravnava dohodkov iz dela je podvržena pogostim dopolnitvam in spremembam. Slednje pomeni, da v več primerih tiskana literatura s tega področja vsebuje zastarele podatke, kar je bilo pri proučevanju in raziskovanju upoštevano v največji možni meri. Opisi in razlage v literaturi so torej preverjene v trenutno veljavnih zakonih s področja obdavčitve. Pri interpretaciji zakonodaje so uporabljeni aktualni prispevki v strokovnih revijah, časopisih in na svetovnem spletu.

Glavna omejitev pri uporabi metodologije OECD za izračun davčnega primeža je predpostavka, da je dohodek iz dela edina vrsta dohodka, ki ga v določenem letu prejme posameznik. Realnost od te predpostavke seveda pogosto odstopa. Ker pa ta predpostavka pomembno olajša analizo in primerjave, jo je smiselno sprejeti.

2 DOHODKI IZ DELA IN NJIHOVE PRAVNE PODLAGE

Opravljanje dela fizičnih oseb pri delodajalcu mora temeljiti na veljavnih pravnih podlagah. Spremenljive in zaostrene razmere v ekonomskem okolju (močna konkurenca na trgu proizvodov in storitev, tehnološki napredek ter vzponi in padci gospodarske aktivnosti) od delodajalcev zahtevajo, da poznajo možnosti sklepanja pogodb za opravljanje različnih del, ki jih nudi zakonodaja.

Delodajalec ima možnost, da z delavcem namesto delovnega razmerja sklene katero od drugih oblik pogodbenega razmerja. Poleg pogodbe o zaposlitvi je delo namreč mogoče opravljati tudi na podlagi pogodbe civilnega prava, kamor spadajo podjemna pogodba ali pogodba o delu in avtorska pogodba. Študentje in dijaki lahko delo opravljajo tudi prek napotnice študentskega servisa, vajenci pa na podlagi učne pogodbe (Terzič 2006).

Večina podjetij se na določeni stopnji razvoja podjetja sooči s situacijo, ko povečan obseg dela zahteva potrebo po dodatni delovni sili. Pri tem se včasih pojavi vprašanje, ali delavca zaposliti na podlagi pogodbe o zaposlitvi, ali pa z njim skleniti kakšno drugo pogodbo civilnega prava. Prav tako se lahko posameznik v primeru, ko se mu ponudi možnost za dodatni dohodek izven delovnega razmerja, odloča med več možnostmi, na podlagi katerih se mu le-ta nato izplača. V primeru, da se pojavi potreba ali možnost za izplačilo denarja izven delovnega razmerja, posameznik in podjetje najpogosteje izbirata med podjemno ali avtorsko pogodbo.

2.1 Pravne oblike dela

Najpogostejša pravna podlaga za opravljanje dela je *pogodba o zaposlitvi*, ki je urejena v Zakonu o delovnih razmerjih (ZDR). Pogodba o zaposlitvi je sporazum med delavcem in delodajalcem, na podlagi katerega delavec opravlja delo za delodajalca, od katerega je odvisen in mu je zato podrejen (dela po njegovih navodilih oziroma pod njegovim nadzorom), ta pa mu je zato dolžan plačati določeni znesek (Cvetko idr. 2004, 26). Pogodba o zaposlitvi se praviloma sklene za nedoločen čas. Pod pogoji, ki jih v 52. členu določa ZDR, je mogoča tudi sklenitev pogodbe o zaposlitvi za določen čas. Poleg pogodbe o zaposlitvi s polnim delovnim časom (to je praviloma 40 ur delovne obveznosti tedensko), imajo pogodbene strani skladno s 64. členom ZDR možnost, da sklenejo pogodbo o zaposlitvi s krajšim delovnim časom.

Cvetko in drugi (2004, 26) navajajo:

Bistvene določbe, na katerih temeljijo zakonske določbe o pogodbi o zaposlitvi, so zajete v Ustavi Republike Slovenije (RS). Tako 49. člen Ustave RS določa, da je zagotovljena svoboda dela, da vsakdo prosto izbira posel in da je vsakomur pod enakimi pogoji dostopno vsako delovno mesto. Za sklenitev pogodbe morajo biti izpolnjene zahtevane predpostavke, kot so poslovna sposobnost, prava volja, dopustnost in, če je tako predpisano, tudi posebna oblika.

Bistvene značilnosti pogodbe o zaposlitvi, s katero se sklene delovno razmerje, so: vez podrejenosti med delavcem in delodajalcem ter odplačnost pogodbe in obveznost osebnega opravljanja dela. Ti elementi so pomembni pri presoji, ali bo nekdo sklenil delovno razmerje. Pogodba o zaposlitvi lahko vsebuje tudi druge elemente, kot na primer trajanje pogodbe (praviloma za nedoločen čas), zagotavljanje dela in podobno. Ti elementi predstavljajo le tipično značilnost pogodbe, vendar so izrednega pomena za delovno razmerje (Cvetko idr. 2004, 27). Delavec z dnem nastopa dela, dogovorjenega v pogodbi o zaposlitvi, pridobi določene pravice in obveznosti. Njegova glavna dolžnost je opravljati dogovorjeno delo, za kar v zameno dobi plačilo za delo in je vključen v socialno zavarovanje. Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 42/02, 103/07) v 9. členu zavezuje delodajalca, da prijavi delavca v obvezno pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje ter zavarovanje za primer brezposelnosti in mu v petnajstih dneh od nastopa dela izroči fotokopijo prijave v navedena zavarovanja. Poleg sklenjene pogodbe o zaposlitvi delavca in delodajalca vežejo še zakonska določila ZDR ter drugih področnih zakonov in morebitne kolektivne pogodbe, sklenjene za področje dejavnosti.

Podjemna pogodba ali pogodba o delu je pogodba civilnega prava in je opredeljena v 619. členu Obligacijskega zakonika (Uradni list RS, št. 97/07). Sklene se med dvema strankama, naročnikom in podjemnikom, ki sta v enakovrednem razmerju, tako, da posebno varstvo ene izmed strank ni potrebno. Podjemna pogodba je sklenjena v tistem trenutku, ko se naročnik in podjemnik sporazumeta o vrsti dela ter višini plačila. Naročnik naroča, podjemnik pa se zaveže opraviti dogovorjeno delo. Dela izvaja podjemnik samostojno, v svojem imenu in na svoj račun, kar pomeni, da vse do zaključka del nosi tudi odgovornost za morebitne nepravilnosti, ki bi lahko nastale. Naročnik se zavezuje, da bo za opravljeno delo oziroma posel podjemniku plačal dogovorjeni znesek. Plačilo se določi na osnovi pogodbe ali predračuna, z obvezno tarifo ali s kakšnim drugim obveznim aktom. Čas trajanja podjemnega razmerja OZ ne določa. Pogodba o delu torej preneha veljati, ko je delo opravljeno in je dosežen rezultat, kar pomeni, da gre za enkratno izpolnitveno ravnanje. Podjemna pogodba se največkrat uporablja pri obrtniških delih in popravilih, varstvu otrok ter čiščenju prostorov (Mercina 2010).

Bistveni element podjemne pogodbe je odgovornost podjemnika za uspeh dela. Uspeh je treba obravnavati glede na naravo in vsebino dela, ki je predmet podjemne pogodbe. V določenih primerih stranka ne more jamčiti za dosežek, jamči pa lahko, da bo storila vse, da se približa namenu, za katerega sta se stranki dogovorili, saj so nekatere zaveze že po naravi takšne, da jih je treba omejiti le na prizadevanje. Zdravnikovo delo lahko pomeni podjetniško dejavnost, toda zdravnik ne more jamčiti za zdravje; njegova dolžnost je samo, da delo opravi strokovno. Za uspeh dela torej izvajalec ne jamči tedaj, kadar se stranki dogovorita, da si bo podjemnik prizadeval v določeni smeri. Drugi, bistven element podjemne pogodbe pa je plačilo, ki jo predstavlja cena storitve. V nekaterih primerih plačila ni mogoče določiti, predvsem v primeru, ko se tudi predmeta pogodbe ne da vnaprej na nedvomen način določiti (pri remontu

ali popravilih). V takšnem primeru je plačilo odvisno od obsega storitev, to je od vloženega dela in materiala, če gre za pogodbo, v kateri je material prispeval podjemnik (Šinkovec in Tratar 2001, 578).

Podjemna pogodba se lahko sklene tudi med delodajalcem in delavcem, ki je pri njem že zaposlen po pogodbi o zaposlitvi, vendar samo za dela izven opisa rednih delovnih nalog. Pri podjemni pogodbi ne gre za dalj časa trajajočo dejavnost, temveč predvsem za projektno delo (enkratna ali občasna storitev), za razliko od delovnega razmerja, ki temelji na trajnosti, stabilnosti in dolgoročnosti. Opozoriti pa je treba, da se delo, ki poteka prek podjemne pogodbe, lahko smatra tudi za delovno razmerje, če stranki nista pazljivi pri opisu narave naročenega dela v pogodbi (Petavs 2009).

Podobna podjemni pogodbi je *avtorska pogodba*, ki je opredeljena v 5. členu Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07). Podjemna in avtorska pogodba se ločita predvsem glede na predmet pogodbe. Kadar opravljeno delo predstavlja samostojno intelektualno kreativno tvorbo, gre za avtorsko delo. Bistvo avtorskega dela je torej ustvarjalnost, ki je izražena predvsem kot književno, znanstveno ali umetniško delo. Za avtorska dela veljajo predvsem govornjena, pisana, glasbena, gledališka, likovna, fotografska, koreografska in pantomimska dela, arhitekturna ter vsa druga dela, ki so opredeljena v 5. členu ZASP.

Z avtorsko pogodbo o naročilu dela se avtor zaveže ustvariti določeno delo in ga izročiti naročniku, ta pa se zaveže, da mu bo za to plačal honorar (99. člen ZASP). Avtorsko pogodbo je mogoče skleniti za začasna in občasna dela, kot so strokovno svetovanje ter usposabljanje delavcev in določena predavanja, ni pa mogoče s to pogodbo nadomestiti začasno odsotnih delavcev. Avtorska pogodba se torej lahko uporablja samo takrat, kadar je njen predmet določeno avtorsko delo, v vseh ostalih primerih pa je treba uporabljati podjemno pogodbo (Inšpektorat RS za delo 2006).

2.2 Vrste dohodkov iz dela z davčnega vidika

V nadaljevanju je obravnavan davčni vidik posameznih pravnih oblik dela. Pri tem so dani poudarki na dohodke iz zaposlitve in dohodke iz premoženja. Dohodki iz dejavnosti, pri čemer gre za opravljanje dela v obliki organizirane samostojne dejavnosti, v tem primeru niso obravnavani. Za lažje razumevanje opredelitve vrst dohodkov iz dela po Zakonu o dohodnini (ZDoh-2, Uradni list RS, št. 117/06) je treba najprej pojasniti osnovne pojme, kot so delovno razmerje ter odvisno in neodvisno razmerje.

Delovno razmerje je razmerje med delavcem in delodajalcem, v katerem se delavec prostovoljno vključi v organiziran proces delodajalca in v njem za plačilo, osebno ter nepretrgano opravlja delo po navodilih in pod nadzorom delodajalca (4. člen ZDR). Če ima neko razmerje navedene elemente, se šteje za delovno razmerje, zaradi česar je treba z

delavcem skleniti pogodbo o zaposlitvi. V njej so določene vse pravice in obveznosti tako delodajalca kot tudi delojemalca. Obe stranki s podpisom pogodbe o zaposlitvi jamčita, da bosta izpolnili pogoje, določene v pogodbi.

Iz 11. člena ZDR izhaja, da se delo ne sme opravljati na podlagi pogodb civilnega prava (avtorske ali podjemne pogodbe), če obstajajo elementi delovnega razmerja. Če pa v nekem razmerju manjka kateri od naštetih elementov, je mogoče skleniti katero od pogodb civilnega prava.

Na podlagi kriterijev, navedenih v 18. členu ZDoh-2, se pri opredelitvi vrste dohodka za davčne namene določi, ali posamezna fizična oseba pri opravljanju dela nastopa v odvisnem ali v neodvisnem razmerju. V 35. členu ZDoh-2 je opredeljeno tako odvisno pogodbeno razmerje kot delovno razmerje in vsako drugo pogodbeno razmerje, ki kaže na odvisno pogodbeno razmerje med delodajalcem ter fizično osebo. Po Zdoh-2 se šteje, da oseba, ki je v odvisnem pogodbenem razmerju, prejema *dohodek iz zaposlitve*. Po ZDoh-2 se dohodek, ki je dosežen z neodvisnim opravljanjem dejavnosti (veljajo torej elementi neodvisnega razmerja), obravnava kot *dohodek iz dejavnosti*.

Ali je razmerje odvisno ali neodvisno je mogoče presojati glede na vsebino opravljene storitve, za vsak konkreten primer posebej. Ob tej presoji se lahko smiselno uporabijo kriteriji iz druge točke tretjega odstavka 35. člena ZDoh-2. Kriteriji se uporabljajo le v primerih, ko izvajalec del nima statusa, iz katerega bi jasno izhajala narava njegovega razmerja do naročnika oziroma delodajalca. Če je izvajalec v delovnem razmerju ali je samostojni podjetnik, je narava njegovega razmerja do naročnika opredeljena že z njegovim statusom.

Za *tipično odvisno razmerje* gre v primeru, ko je delavec zaposlen pri svojem delodajalcu, kjer gre za delovno razmerje ali občasno pogodbeno razmerje. Pri tem delodajalec zagotavlja sredstva za delo, ima pravico nadzirati delavca in sam odgovarja za opravljeno delo ali storitev, delavec pa mora upoštevati njegova navodila za izvedbo del. *Tipično neodvisno razmerje* je takrat, ko oseba samostojno opravlja dejavnost na trgu in je pri opravljanju dejavnosti ter doseganju prihodka neodvisna. To pomeni, da sama odloča, kakšne storitve bo opravljala, sama zagotavlja tudi sredstva in pogoje za delo, sama odgovarja za kakovost opravljenih storitev ter tudi prevzema vsa finančna in druga tveganja. Naravo razmerja na podlagi kriterijev iz 35. člena ZDoh-2 je torej treba ugotavljati le v tistih primerih, ko gre za netipično razmerje med izvajalcem del do naročnika. To je predvsem v primerih, ko izvajalec dela kot fizična oseba, na podlagi podjemne pogodbe ali pogodbe o avtorskem delu (Perme 2005).

V zaključni nalogi je poudarek predvsem na opravljanju del prek pogodb o zaposlitvi in pogodb civilnega prava, pri čemer dohodki iz dejavnosti niso pomembni. Poudarek je torej dan predvsem dohodkom iz zaposlitve, skladno z določili ZDoh-2.

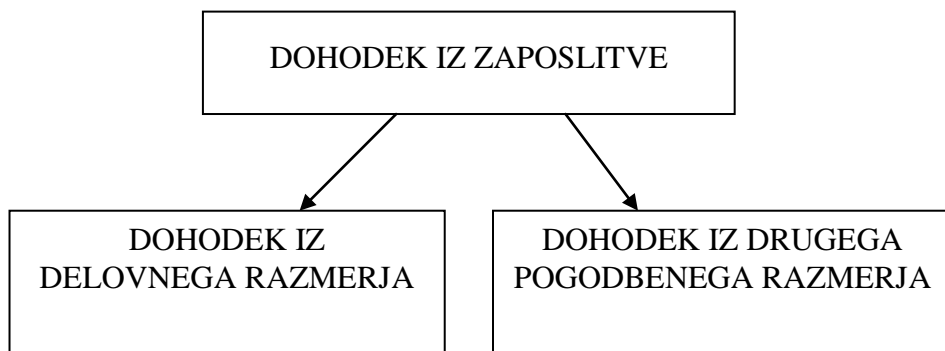
2.2.1 Dohodki iz zaposlitve

Zaposlitev je opredeljena kot vsako odvisno pogodbeno razmerje, ki je lahko bodisi delovno razmerje na podlagi pogodbe o zaposlitvi, bodisi razmerje na drugi pogodbeni podlagi ali (odvisno) razmerje na drugi podlagi. Za zaposlitev se šteje tudi opravljanje del v sicer značilno odvisnem razmerju do izplačevalca, kot je zaposlitev prokuristov in direktorjev ter opravljanje funkcij na podlagi imenovanja ali izvolitve v državni ali drugi organ (npr. občinski funkcionarji, člani nadzornih svetov, poslanci, sodniki, člani uprav) (Kovač, M. 2008, 136).

Dohodek iz zaposlitve je najpomembnejša vrsta dohodka, tako z vidika države (glede na število zavezancev, ki prejemajo tovrstne dohodke), kot tudi z vidika strukture obdavčljivih dohodkov davčnih zavezancev. Po svoji naravi predstavlja najznačilnejšo vrsto aktivnih dohodkov (Kobal 2004, 60).

Dohodke iz zaposlitve delimo na (slika 1):

- dohodke iz delovnega razmerja in
- dohodke iz drugega pogodbenega razmerja.

Slika 1: Delitev dohodkov iz zaposlitve

Vir: Galič 2007.

Dohodek iz delovnega razmerja vključuje vsako izplačilo, ki ga delojemalec prejme od svojega delodajalca iz naslova sklenjenega delovnega razmerja, kot so plača, nadomestilo plače ter morebitna druga plačila za opravljeno delo, regres za letni dopust, jubilejna nagrada, odpravnina ob upokojitvi, dohodek na podlagi udeležbe na dobičku, solidarnostna pomoč, povračilo stroškov v zvezi z delom in s službenimi potovanji. V to spadajo tudi ugodnosti, ki jih nudi delodajalec v naravi (bonitete) in dohodki iz naslova prenehanja pogodbe iz zaposlitve (37. člen ZDoh-2).

Skladno s 37. členom ZDoh-2 med dohodke iz delovnega razmerja spadajo tudi nekateri drugih dohodki, ki se sicer v skladu z delovnopravno zakonodajo ne štejejo za dohodke iz delovnega razmerja. Med te dohodke uvrščamo dohodek, prejet za vodenje in nadzor poslovnega subjekta na podlagi poslovnega razmerja, dohodek izvoljenih ali imenovanih nosilcev funkcij v organih oblasti, avtorski honorar iz delovnega razmerja ter dohodki iz malega dela. Poleg naštetih dohodkov v to skupino spadajo še nadomestilo in drugi dohodki iz naslova obveznega socialnega zavarovanja ter pokojnine in drugi dohodki iz obveznega ter prostovoljnega dodatnega pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Kobal 2009).

Dohodki iz drugega pogodbenega razmerja so dohodki, ustvarjeni iz vsakega odvisnega pogodbenega razmerja, ki ni delovno razmerje. Med njih, skladno z 38. členom ZDoh-2, uvrščamo:

- dohodek, prejet za stvaritev avtorskega dela in dohodek za izvedbo avtorskega ali folklornega dela, ne glede na vrsto pogodbe, ki je podlaga za izplačilo navedenih dohodkov;
- dohodek iz opravljenega dela ali storitve, ki ni dohodek iz dejavnosti ali povezan z dejavnostjo;
- dohodek na podlagi podjetne pogodbe;
- dohodek dijakov in študentov od dela na podlagi napotnice pooblaščenega študentskega servisa;
- dohodek verskih delavcev iz naslova razmerja z versko skupnostjo, ki nima vseh elementov delovnega razmerja, v višini, ki ga določi Vlada RS, pri čemer dohodek ne sme biti manjši od zneska, ki zagotavlja socialno varnost v Sloveniji in ne večji od zneska minimalne plače v skladu z zakonom, ki ureja minimalno plačo.

Skladno z 38. členom ZDoh-2, ki velja od 1. 1. 2007, med dohodke iz drugega pogodbenega razmerja ne glede na neodvisno razmerje prištevamo tudi dohodek, dosežen s posameznim poslom iz neodvisnega razmerja. Slednji se je pred letom 2007 uvrščal med dohodke iz dejavnosti (Galič 2007).

2.2.2 Dohodki iz prenosa premoženjske pravice

Dohodek iz naslova avtorske pogodbe, ki izhaja iz neodvisnega razmerja, se lahko skladno z določili ZDoh-2 obravnava tudi kot *dohodek iz prenosa premoženjske pravice*. To je primerno takrat, ko oseba občasno ustvari avtorsko delo in prenese avtorsko pravico na drugo (fizično ali pravno) osebo, pri čemer se dohodki iz prenosa avtorske pravice obdavčijo kot dohodki iz prenosa premoženjske pravice. Takšni prenosi avtorskih pravic so odstop uporabe oziroma izkoriščanja materialne avtorske pravice, izuma, osebnega imena in drugo.

Kot primer iz prakse je pisatelj, ki je redno zaposlen na radijski postaji in je napisal knjigo. Gre za osebo, ki občasno ustvari avtorsko delo in za napisano knjigo prenese avtorsko pravico

uporabe na založbo (ki ni delodajalec). Založba bo knjigo izdala in pisatelju plačala avtorski honorar. Glede na to, da pisatelj avtorskega honorarja ne prejme od svojega delodajalca (radijske postaje), temveč iz drugega vira (založbe), se ta dohodek obravnava kot dohodek iz prenosa premoženjske pravice. Pomembno je, da avtorska dela obstajajo pred sklenitvijo pogodbe in ne v okviru avtorjeve registrirane dejavnosti ter da se za tovrstno opravljeno avtorsko delo sklene ustrezno oblikovana pogodba, ki izkazuje davčni status avtorja (Repanšek 2007, 20).

3 ZAKONODAJNI VIDIK OBDAVČITVE RAZLIČNIH VRST DOHODKOV IZ DELA V SLOVENIJI

Za obdavčitev ni pomembno, kako je posamezna pogodba poimenovana, pomembna pa je njena vsebina oziroma narava razmerja. Dohodki iz delovnega razmerja namreč skladno z določili ZDoh-2 spadajo med dohodke iz zaposlitve. Med dohodke iz zaposlitve spadata tudi dohodek iz vsakega odvisnega razmerja, ki ni pogodbeno razmerje, in dohodek, dosežen s posameznim poslom iz neodvisnega razmerja. V določenih primerih se lahko dohodki iz dela, opravljenega v neodvisnem razmerju in na osnovi avtorske pogodbe, davčno obravnavajo kot *dohodki iz prenosa premoženjske pravice*. V nadaljevanju so obdavčitve predstavljene ločeno po vrstah pogodb, pri čemer je upoštevana že navedena razdelitev dohodkov.

3.1 Dohodek iz delovnega razmerja

Dohodek iz delovnega razmerja, ki ga fizična oseba doseže v odvisnem razmerju na podlagi pogodbe o zaposlitvi, je obdavčen z dohodnino. Osnova za dohodnino iz naslova dohodka iz delovnega razmerja je vsak dohodek, opredeljen v 37. členu ZDoh-2, ki ga prejme delovno aktivna oseba in je zmanjšan za obvezne prispevke za socialno varnost, ki jih je na podlagi posebnih predpisov dolžan plačevati delojemalec (Kobal 2004, 88). Določeni dohodki iz delovnega razmerja so neobdavčeni, če jih delodajalec izplača do višine, ki je kot neobdavčena določena z ZDoh-2 ali s predpisom vlade. To so povračila stroškov, povezana z delom (prevoz na delo in z dela, prehrana med delom) in s službenimi potovanji, jubilejne nagrade, enkratne solidarnostne pomoči, odpravnine ob upokojitvi in zaradi prenehanja delovnega razmerja, premije za prostovoljno dodatno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, plačila vajencem, dijakom in študentom za obvezno praktično delo ter nadomestila za uporabo lastnih sredstev, orodja, naprav in predmetov, razen osebnih vozil. Glede na to, da gre za posebne pravice, ki izhajajo iz delovnega razmerja, se navedena povračila stroškov, povezana z delom in posameznimi prejemki, ob izpolnjevanju pogoja, da ne presegajo določenega zneska, ne všttevajo v davčno osnovo od dohodka iz delovnega razmerja (Kobal idr. 2006, 6).

V nadaljevanju tega podpoglavja bodo predstavljeni dohodki, ki jih zaposleni prejmejo iz naslova plače, ostali dohodki, ki prav tako izhajajo iz delovnega razmerja, pa niso upoštevani.

3.1.1 Dohodnina

V Sloveniji so dohodki fizičnih oseb (med njimi tudi dohodki iz delovnega razmerja) obdavčeni z dohodnino, ki jo ureja ZDoh-2. Dohodnina bremeni vse obdavčljive dohodke fizične osebe, ki so bili ustvarjeni in prejeti v enem letu, ki je enako koledarskemu. Za dohodek se šteje vsako izplačilo oziroma prejem dohodka, ne glede na obliko, v kateri je izplačan fizični osebi (Kovač, M. 2008, 134). V izračunih davčne obremenitve dohodkov iz

dela za hipotetičnega delavca se izhaja iz predpostavke, da so dohodki iz dela edini dohodki delavca v posameznem letu.

Na podlagi določb ZDoh-2 je davčna obveznost posameznika odvisna od njegovega statusa (rezident, nerezident). Zavezanec je rezident Slovenije, če izpolnjuje katerega od pogojev, ki jih določa 6. člen ZDoh-2. Pri tem je treba še povedati, da je davkoplačevalec s slovenskim rezidentstvom obdavčen glede na svetovni dohodek, kar pomeni, da v Sloveniji plača davek ne glede na to, v kateri državi je dohodek ustvaril (oziroma ga dobil izplačanega). Za to, da ne prihaja do dvojnega obdavčevanja, pa ima Slovenija s številnimi državami sklenjene sporazume o izogibanju dvojnega obdavčevanja. V empiričnem delu naloge se predpostavlja, da so dohodki ustvarjeni v Republiki Sloveniji.

Dohodnina se izračuna na osnovi davčne osnove in davčne stopnje. Najprej se izračuna vsota vseh prihodkov posameznika v preteklem letu, kar predstavlja letno davčno osnovo. *Davčna osnova* je vrednost, na katero se nanaša davčna stopnja. Pri dohodkih iz delovnega razmerja se davčna osnova izračuna tako, da se od vsote vseh obdavčljivih dohodkov fizične osebe odštejejo morebitni priznani stroški za ustvarjanje tega dohodka (to so obvezni prispevki delodajalca) ter splošne in posebne olajšave (Klun 2007, 33). Dobljeni znesek predstavlja zmanjšano davčno osnovo, od katere se izračuna davek (akontacija dohodnine), ki ga mora pri izplačilu dohodka odvesti delodajalec. *Znesek davka* je enak produktu davčne osnove in davčne stopnje. Dohodnina se odmeri z umestitvijo zmanjšane davčne osnove v davčno lestvico, ki je določena za vsako leto posebej.

Odnos plačanega davka glede na davčno osnovo določa torej *davčna stopnja*. Pri ugotavljanju razmerja med gibanjem davčne stopnje in gibanjem davčne osnove so davčne stopnje lahko proporcionalne, progresivne ter regresivne. Dohodek iz zaposlitve je obdavčen po stopničasti progresiji, ki jo sestavljajo različni dohodkovni razredi, katerim pripada različna davčna stopnja. Za progresivno obdavčitev je značilno, da davčna stopnja narašča z naraščanjem bruto dohodka. Ob naraščanju dohodka se višja davčna stopnja uporabi le za tisti del osnove, ki presega mejni znesek, za preostali znesek dohodka pod to mejo pa se uporabi davčna stopnja nižjega razreda (Kosi 2007, 19).

Od višine zavezančevega dohodka v obračunskem obdobju je torej odvisno, v kateri razred in s katero davčno stopnjo se bo le-ta uvrstil ter koliko bo plačal dohodnine. Večji kot je dohodek posameznika, večja je njegova letna davčna osnova, višja je njegova uvrstitev na dohodninski lestvici in večja je efektivna davčna stopnja, po kateri plača dohodnino. Posamezni dohodkovni razred je določen z najnižjo in najvišjo mejo v letni davčni osnovi, nad in pod katero velja posamezna davčna stopnja, kar pomeni, da se dohodnina stopnjuje intervalno (Rozman 2009, 5).

Stopnje dohodnine od odhodkov, ki se všttevajo v letno davčno osnovo za davčno leto 2010, so prikazane v preglednici 1. Meje razredov v dohodninski lestvici (preglednica 1) se enkrat

letno uskladijo s koeficientom rasti cen življenjskih potrebščin v Sloveniji za mesec november tekočega leta v primerjavi z mesecem novembrom prejšnjega leta (Klun 2007, 41).

Preglednica 1: Letna lestvica za obračun akontacije dohodnine za leto 2010

Neto letna davčna osnova, v evrih		Znaša dohodnina, v evrih	
Nad	Do		
	7.528,99		16 %
7.528,99	15.057,96	1.204,64	+ 27 % nad 7.528,99
15.057,96		3.237,46	+ 41 % nad 15.057,96

Vir: Pravilnik o določitvi olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2010 (Uradni list RS, št. 104/09).

V preglednici 2 je prikazana mesečna lestvica za obračun akontacije dohodnine iz delovnega razmerja v letu 2010, ki jo vsak posameznik dobi tako, da meje davčnih razredov v preglednici 1 deli s številom mesecev v letu (torej z dvanajst).

Preglednica 2: Mesečna lestvica za obračun akontacije dohodnine za leto 2010

Neto mesečna davčna osnova, v evrih		Znaša dohodnina, v evrih	
Nad	Do		
	627,42		16 %
627,42	1.254,83	100,39	+ 27 % nad 627,42
1.254,83		269,79	+ 41 % nad 1.254,83

Vir: Pravilnik o določitvi olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2010 (Uradni list RS, št. 104/09).

Davkoplačevalec celotnega davka ne plača ob koncu leta, temveč ga plačuje v obliki akontacije dohodnine že med letom, in sicer kot predplačilo. *Akontacija dohodnine* se plača ob izplačilu posameznega dohodka.

Davek od izplačanega dohodka davčnemu organu praviloma nakaže izplačevalec dohodka, ki ga tudi obračuna. Akontacija dohodnine od dohodka iz zaposlitve je odvisna od dohodka iz zaposlitve, davčnih olajšav in davčne stopnje. Zaposleni, ki prejemajo enako višino plače in uveljavljajo enake olajšave, med letom plačajo enako višino akontacije dohodnine. V primeru, da zaposleni prejema poleg plače še druge vrste dohodkov, se ti pri letnem obračunu dohodnine na letni ravni prištejejo k plači in ugotovi se nova davčna obveznost. Ker država med letom nima podatkov, na osnovi katerih bi lahko ugotovila, v kateri dohodninski razred se bo posameznik uvrstil in kakšne olajšave bo uveljavljal, se med letom plačuje akontacija dohodnine. Zneski akontacije dohodnine, plačane v davčnem obdobju, se odštejejo od končne davčne obveznosti, morebitna pozitivna razlika pa se zaračuna zavezancu z odločbo davčnega organa o odmeri dohodnine. V primeru, da skupna višina plačanih akontacij dohodnine

presega višino letne davčne obveznosti, se preplačani znesek vrne zavezancu (Zakotnik 2004, 163–164).

Pri odmeri akontacije dohodnine od dohodka iz delovnega razmerja (izplačevalec dohodka je glavni delodajalec) se lahko upoštevajo splošna davčna olajšava, osebne olajšave in posebne olajšave. Vsakemu davčnemu zavezancu se skladno s 111. členom ZDoh-2 v posameznem davčnem letu prizna *splošna davčna olajšava*. Višina le-te je odvisna od višine skupnega dohodka v letu (za precej nizke dohodke je relativno visoka). Ta znesek se odšteje od ustvarjenih dohodkov zavezanca in znižuje davčno osnovo. Namen splošne olajšave je izključitev iz obdavčitve tistega dela dohodkov, ki jih davčni zavezanec potrebuje za zadovoljevanje nujnih življenjskih potreb (Kobal 2004, 185). Splošna olajšava je namenjena vsem zavezancem pod pogojem, da drug rezident zanje ne uveljavlja posebne olajšave za vzdrževanega družinskega člana (111. člen ZDoh-2).

V preglednici 3 je prikazana letna splošna olajšava, ki je odvisna od višine skupnega dohodka v letu 2010.

Preglednica 3: Letna splošna olajšava za leto 2010

Skupni dohodek, v evrih		Vrednost splošne olajšave, v evrih
Nad	Do	
	10.200,00	6.120,00
10.200,00	11.800,00	4.147,67
11.800,00		3.100,17

Vir: Pravilnik o določitvi olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2010 (Uradni list RS, št. 104/09).

Pri izračunu akontacije dohodnine od mesečnega dohodka iz delovnega razmerja se upošteva mesečna splošna olajšava za leto 2010, ki je prikazana v preglednici 4.

Preglednica 4: Mesečna splošna davčna olajšava za leto 2010

Skupni dohodek, v evrih		Vrednost splošne olajšave, v evrih
Nad	Do	
	850,00	510,00
850,00	983,33	345,64
983,33		258,35

Vir: Pravilnik o določitvi olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2010 (Uradni list RS, št. 104/09).

Zakon o dohodnini posameznikom, ki vzdržujejo družinske člane, daje pravico do davčnih *olajšav za vzdrževane otroke*. Z olajšavo za družinske člane je mogoče občutno znižati dohodninsko osnovo, ki narašča s številom otrok, ki jih zavezanec preživlja.

Višina olajšave je zakonsko določena v fiksnem denarnem znesku, ki se povečuje z naraščanjem števila otrok, ki jih zavezanec preživlja. To pomeni, da se olajšava za vsakega nadaljnjega otroka, glede na višino olajšave za predhodnega otroka, poveča. V primeru, da zavezanec ni vzdrževal družinskega člana vse leto, se za olajšavo prizna čas dejanskega preživljanja. Za istega vzdrževanega družinskega člana se olajšava prizna le enemu zavezancu, drugemu pa le morebitna razlika do celotne višine olajšave (Kobal 2004, 190–194). V letu 2010 znaša letna olajšava za prvega vzdrževanega otroka 2.287,48 evra (mesečna olajšava 190,62 evra), za drugega otroka pa se letna olajšava, na primer, poveča za 199,30 evra (mesečna olajšava 16,61 evra). Olajšave starši lahko uveljavljajo že med letom pri izplačilu plač, in sicer tako, da jim delodajalec že sproti plačuje manj dohodnine, kar pomeni višje izplačilo neto plače (DURS 2010).

Poleg navedenih davčnih olajšav lahko davčni zavezanci uveljavljajo še druge osebne olajšave in posebne osebne olajšave. Osebne olajšave so namenjene invalidom s 100-odstotno telesno okvaro pod določenimi pogoji, osebam po dopolnjenem 65. letu starosti in prejemnikom pokojnin ter nadomestil iz obveznega invalidskega zavarovanja in priznavalnin. Do posebne osebne olajšave so pod določenimi pogoji upravičeni tisti davčni zavezanci, ki se izobražujejo in imajo status študenta ter davčni zavezanci, ki samostojno opravljajo specializiran poklic na področju kulturne dejavnosti ali novinarski poklic (Zakotnik 2004, 151–153).

V davčnih izračunih, predstavljenih v nalogi, je izbran navidezni posameznik, ki uveljavlja le splošno osebno davčno olajšavo in olajšavo za dva vzdrževana družinska člana (otroka).

3.1.2 Prispevki za socialno varnost delodajalcev in delojemalcev

Prispevki za socialno varnost predstavljajo enega izmed največjih deležev v davčnih prihodkih državnega proračuna. Namen prispevkov je financiranje ukrepov socialne varnosti. Povedano drugače, gre za sistem socialnega zavarovanja, katerega značilnost je, da se financira s prispevki, ki so obvezni in praviloma vezani na dohodek zavarovancev (Klun 2007, 79).

V Sloveniji so prispevki za socialno varnost urejeni z Zakonom o prispevkih za socialno varnost (Uradni list RS, št. 5/96, 34/96, 3/98, 81/100, 97/01). Zajemajo prispevke za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, obvezno zdravstveno zavarovanje, za porodniško varstvo ter zaposlovanje. Prispevke za socialno varnost so dolžni plačevati tako delojemalci kot tudi delodajalci. Izplačevalec osebnih prejemkov mora prispevke za socialno varnost obračunati hkrati z obračunom osebnih prejemkov. Prispevne stopnje znašajo za delodajalca skupaj 16,10 odstotka bruto plače, za delojemalca pa 22,10 odstotka bruto plače (Barič 2007, 29–30).

Stopnje posameznih vrst prispevkov za socialno varnost, ki se obračunavajo ter plačujejo od prejemkov iz delovnega razmerja, so določene v določbah 8. do 14. člena ZPSV in so prikazane v preglednici 5.

Preglednica 5: Stopnje prispevkov za socialno varnost

Vrsta prispevka za socialno varnost	Prispevek delojemalca, v %	Prispevek delodajalca, v %
Za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	15,50	8,85
Za zdravstveno zavarovanje	6,36	6,56
Za starševsko varstvo	0,10	0,10
Za zaposlovanje	0,14	0,06
Za poškodbe pri delu in poklicne bolezni	/	0,53
<i>Skupaj</i>	22,10	16,10

Vir: DURS 2005.

3.2 Dohodek iz drugega pogodbenega razmerja

Med dohodki iz drugega pogodbenega razmerja so v nalogi ločeno obravnavane obdavčitve dohodkov iz naslova podjemne pogodbe, dohodkov, prejetih za stvaritev avtorskega dela (izven delovnega razmerja) ter dohodkov dijakov in študentov, doseženih prek pooblaščenih organizacij.

3.2.1 Dohodek iz naslova podjemne pogodbe

Dohodek, ki ga fizična oseba doseže na podlagi podjemne pogodbe, se lahko kot dohodek iz drugega pogodbenega razmerja uvršča med dohodke iz zaposlitve. To velja v primerih, ko gre za odvisno razmerje med strankami. Davčna osnova je vsak posamezni dohodek iz tega naslova, zmanjšan za normirane stroške v višini 10 odstotkov dohodka (Mercina 2009). Normirani stroški predstavljajo stroške prevoza in prenočevanja. Izplačevalec dohodka je zavezan plačati akontacijo dohodnine v višini 25 odstotkov od davčne osnove. Poleg tega je izplačevalec dohodka dolžan plačati posebni davek na določene prejemke v skladu z 2. členom Zakona o posebnem davku na določene prejemke (Uradni list RS, št. 72/93, 22/94, 45/95, 12/96, 82/97). Davčna osnova za obračun in izplačilo tega davka je vsako posamezno bruto izplačilo posamezniku za opravljeno delo na podlagi podjemne pogodbe. Davčna stopnja znaša 25 odstotkov. Posebni davek na določene prejemke bremeni podjetje in ne gre v breme prejemnika dohodka (Poslovni bazar 2010).

V 27. členu Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06) je določeno, da so osebe, ki opravljajo delo na podlagi podjemne pogodbe, pri opravljanju

tega dela obvezno zavarovane za invalidnost, telesno okvaro ali smrt, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni. Zato je izplačevalec dohodka dolžan plačati prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v višini 6 odstotkov od bruto izplačila posamezniku. V skladu s 17. členom Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06) je podjetje dolžno posameznike zavarovati še za poškodbo pri delu in poklicno bolezen. V ta namen podjetje plačuje pavšalni prispevek za zavarovanje v višini 4,34 evra od vsake sklenjene podjemne pogodbe, ki velja v posameznem mesecu (DURS 2007).

3.2.2 Dohodek iz naslova avtorske pogodbe

Tudi za delo izven delovnega razmerja na osnovi avtorske pogodbe se po ZDoh-2 uporabljajo določila o odmeri dohodnine za dohodek iz drugega pogodbenega razmerja. Davčna osnova od dohodka iz drugega pogodbenega razmerja je vsak posamezni dohodek, zmanjšan za normirane stroške v višini 10 odstotkov dohodka in torej predstavlja 90 odstotkov posameznega dohodka. Od te davčne osnove je izplačevalec dohodka zavezan obračunati in plačati akontacijo dohodnine v višini 25 odstotkov. Na dan izplačila avtorskega honorarja mora organizacija plačati akontacijo dohodnine in davčnemu organu (DURS) predložiti obračun na obrazcu REK-2. Pri avtorskih honorarjih, ki so izplačani kot dohodek iz drugega pogodbenega razmerja, je mogoče uveljavljati dejanske stroške prevoza in nočitve, ki so nastali zaradi opravljanja avtorskega dela, vendar le na podlagi dokazil in pod pogoji ter do višine, ki jo na podlagi 44. člena ZDoh-2 določi vlada (CNVOS 2010).

Kadar oseba, ki v delovnem razmerju, na podlagi pogodbe o zaposlitvi od svojega delodajalca poleg plače prejema še avtorski honorar, se ta avtorski honorar v celoti šteje kot dohodek iz delovnega razmerja. Za te dohodke se ne priznajo normirani stroški, temveč se zmanjšajo za obvezne prispevke za socialno varnost (Pungerčar 2010).

3.2.3 Dohodek študenta ali dijaka

Dohodki, ki jih prejmejo dijaki in študenti na podlagi napotnice študentskega servisa, ki opravlja dejavnost posredovanja dela dijakom in študentom, so skladno s 35. in 38. členom ZDoh-2 obdavčeni kot dohodki iz drugega pogodbenega razmerja. Davčna osnova za obračun akontacije dohodnine je vsak posamezen dohodek med letom, zmanjšan za normirane stroške v višini 10 odstotkov dohodka.

Višina zaslužka prek študentskega servisa ni omejena, vendar za vsak dohodek, ki je višji od 400,00 evrov, študentski servis DURS odvede akontacijo dohodnine po 25-odstotni stopnji. Meja oziroma znesek 400,00 evrov se ne nanaša na napotnico, temveč na posamezno nakazilo. Akontacija dohodnine se ne izračuna in ne plača, če posamezen izplačani dohodek ne presega 400,00 evrov. V tem primeru študentski servis ne odvede akontacije dohodnine

DURS in študentu ostane 100 odstotkov njegovega zaslužka. Ker se akontacija dohodnine računa od davčne osnove, ki znaša 90 odstotkov (ta je vedno zmanjšana za 10 odstotkov, kar je zaradi normiranih stroškov), v praksi to pomeni, da bo študentovo nakazilo, če preseže 400,00 evrov, zmanjšano za 22,5 odstotka. To akontacijo lahko študent dobi po letnem poročunu dohodnine delno ali v celoti povrnjeno (Študentski servis 2010).

Dijak oziroma študent lahko skladno s 111. členom ZDoh-2 uveljavlja splošno davčno olajšavo v višini 3.100,17 evra za leto 2010. Ta je priznana vsakemu zavezancu pod pogojem, da drug rezident zanj ne uveljavlja posebne olajšave za vzdrževanega družinskega člana. Če študenta starši uveljavljajo v svoji dohodninski napovedi kot vzdrževanega družinskega člana, mu ta olajšava ne pripada (Završek 2007).

Študentu in dijaku se pod določenimi pogoji (status, starost) priznata tudi povišana splošna olajšava in posebna osebna olajšava. V primeru, če njegovi skupni letni obdavčljivi dohodki niso višji od 8.694,22 evra, znaša povišana splošna olajšava 2.094,99 evra oziroma 1.047,50 evra za skupne obdavčljive dohodke med 8.694,22 evra do 10.055,96 evra v letu 2010. Višina posebne osebne olajšave pa v letu 2010 znaša 3.100,17 evra in se prizna v celoti, tudi če izpolnjuješ pogoje zanjo le del koledarskega leta (Završek 2007).

Študentsko delo v obstoječi obliki se bo izvajalo še do prvega junija prihodnjega leta, nato pa ga bo nadomestila nova oblika dela – malo delo. Na Ministrstvu za delo družino in socialne zadeve RS so pripravili predlog zakona o malem delu, ki prinaša precej sprememb. Malo delo bo časovno bolj omejeno in predvsem višje obdavčeno kot je trenutno študentsko delo (predvidena je skupna 29,5-odstotna obdavčitev). Predvidena je tudi vključitev v obvezno zdravstveno in pokojninsko ter invalidsko zavarovanje (Dnevnik 2010).

3.3 Dohodek iz prenosa premoženjske pravice

Kot dohodek iz prenosa premoženjske pravice se skladno z 78. členom ZDoh-2 obdavčuje vsak dohodek, prejet kot nadomestilo za prenos premoženjske pravice, ki vključuje zlasti nadomestilo za uporabo, izkoriščanje ali odstop pravice do uporabe oziroma pravice do izkoriščanja premoženjske pravice.

Nadomestilo oziroma dohodek iz prenosa premoženjske pravice se upravičencu izplača na osnovi civilne pogodbe ali na drugi podlagi. Davčna osnova je dohodek iz prenosa premoženjske pravice, zmanjšan za normirane stroške v višini 10 odstotkov, medtem ko dejanskih stroškov ni možno uveljavljati. Normirani stroški pa se ne priznajo, če premoženjsko pravico prenese imetnik premoženjske pravice, ki ni oseba, ki je ustvarila avtorsko delo oziroma predmet premoženjske pravice, in v primeru odstopa pravice do uporabe oziroma do izkoriščanja osebnega imena, psevdonima ali podobe. Akontacija dohodnine se računa od davčne osnove, ki znaša 90 odstotkov, če se priznajo normirani

stroški oziroma 100 odstotkov, če se normirani stroški ne priznajo. Davčna stopnja znaša 25 odstotkov (Zakotnik 2004, 110–112).

4 PRIMERJAVA OBDAVČITVE RAZLIČNIH DOHODKOV IZ ZAPOSLOTITVE V SLOVENIJI

Posamezni dohodki iz zaposlitve, ki jih prejmejo fizične osebe za opravljeno delo, so različno obdavčeni in se od njih plačujejo različni prispevki. Neto plača, ki jo prejme zaposleni, ne predstavlja celotnega stroška, ki ga ima podjetje z delavcem, s katerim je v delovnem razmerju. Razlika med stroški dela (bruto bruto plačo) za posameznega zaposlenega in neto plačo tega zaposlenega nastane zaradi davkov od dohodka fizičnih oseb, prispevkov za socialno varnost zaposlenega ter dajatev podjetja (prispevkov na bruto plačo). Izplačila, ki jih upravičenci prejmejo na osnovi podjemne pogodbe, avtorske pogodbe ter študentskega dela, se uvrščajo med dohodke iz drugega pogodbenega razmerja in so zaradi tega deležna nekoliko drugačne davčne obravnave kot dohodki iz delovnega razmerja.

Obdavčitev dohodkov iz dela ustvarja vrzel med stroški dela in neto prejemkom delavca. Kot kazalnik te vrzeli oziroma relativne ravni obdavčitve se je uveljavil *davčni primež*, ki predstavlja delež vseh davkov in prispevkov, povezanih s plačo delavca, v celotnih stroških dela za posameznega delavca. Po metodologiji OECD ga izračunamo tako, da vsoto dohodnine, delojemalčevih in delodajalčevih prispevkov za socialno varnost delimo s celotnimi stroški dela za posameznega zaposlenega (Kosi 2007, 26).

V nadaljevanju bo s praktičnimi izračuni prikazana davčna obremenitev različnih vrst dohodkov iz zaposlitve (iz delovnega razmerja in iz drugega pogodbenega razmerja). Izračuni temeljijo na predpostavki, da želi podjetje zaposliti delavca, s katerim še nima sklenjene nobene oblike pogodbenega razmerja. Pri tem se pojavi vprašanje, na kakšen način zaposliti delavca oziroma katero pogodbo naj podjetje sklene z delavcem, da bo deležno najnižjega davčnega bremena. Možnosti je več, vendar je treba pri tem upoštevati konkretno stanje v podjetju. Pomembno je, da podjetje sklene takšno pogodbeno razmerje z delavcem, ki z zakonodajnega vidika ustreza naravi konkretnega dela. Z ekonomskega vidika si podjetje želi izbrati takšno pogodbeno obliko sodelovanja z delavcem, ki mu ob danem neto plačilu za delavca povzroča najnižje stroške dela. Slednje pomeni, da išče obliko sodelovanja, za katero je značilen najnižji davčni primež.

4.1 Davčna obremenitev dohodkov iz delovnega razmerja (plače)

Delodajalec je sklenil z zaposlenim delovno razmerje za polni delovni čas, na podlagi pogodbe o zaposlitvi. V preglednici 6 je prikazan izračun za osnovno bruto plačo v višini 1.800,00 evrov. Pri teh se izhaja iz predpostavke, da gre za osebo, ki poleg plače ne prejema drugih dohodkov in ne uveljavlja olajšav za vzdrževane družinske člane (otroke). Osnovna bruto plača zaposlenega znaša 1.800,00 evrov. Iz bruto plače zaposlenega je treba najprej obračunati prispevke za socialno varnost, ki skupaj znašajo 22,10 odstotka od osnovne bruto plače (397,80 evra). Prispevki za socialno varnost so naslednji (ločeno po vrstah): 6,36

odstotka bruto plače (279,00 evrov) je prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, 15,50 odstotka bruto plače (114,48 evra) je prispevek za zdravstveno zavarovanje, 0,14 odstotka bruto plače (2,52 evra) je prispevek za zaposlovanje in 0,10 odstotkov bruto plače (1,80 evra) je prispevek za starševsko varstvo. Sledi izračun akontacije dohodnine. Pri izračunu akontacije dohodnine od mesečnega bruto dohodka iz delovnega razmerja je upoštevana splošna davčna olajšava v višini 258,35 evra, do katere je upravičen vsak davčni zavezanec. Od bruto plače se nato odšteje še prispevke za socialno varnost in splošno olajšavo ter dobi davčno osnovo za dohodnino (1.143,85 evra). S pomočjo davčne lestvice za obračun dohodnine se izračuna akontacija dohodnine, ki jo plača delavec od osnove za dohodnino. Glede na višino dohodninske osnove se upoštevata davčni stopnji za prvi in drugi dohodninski razred (priloga 1). Če se od bruto osnovne plače odšteje vse delojemalčeve/delavčeve prispevke za socialno varnost in akontacijo dohodnine, se pride do neto plače. V obravnavanem primeru znaša neto plača zaposlenega 1.162,37 evra in predstavlja znesek, ki ga zaposleni prejme na bančni račun. Ob izplačilu plače mora delodajalec v svoje breme poravnati prispevke za socialno varnost na bruto plačo v višini 16,10 odstotka bruto plače (289,80 evra). Bruto bruto plačo sestavljajo bruto plača in prispevki na bruto plačo, ki jih plača delodajalec, kar predstavlja strošek delodajalca. Stroški dela za posameznega zaposlenega so 2.089,80 evra; od tega znašajo celotni davki in prispevki 927,43 evra. Če se celotne davke in prispevke deli s stroški delodajalca, se pride do davčnega primeža oziroma relativne mere davčne obremenitve plače s prispevki in davki.

Preglednica 6: Izračun plače brez olajšav

A. Bruto plača		1.800,00 EUR
1. Prispevki od bruto plače delavcev		
B. Prispevki za socialno varnost od bruto plače (skupaj: B.1 + B.2 + B.3 + B.4):	(22,10 % od A)	397,80 EUR
B.1. Prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	(6,36 % od A)	279,00 EUR
B.2. Prispevki za zdravstveno zavarovanje	(15,50 % od A)	114,48 EUR
B.3. Prispevki za zaposlovanje	(0,14 % od A)	2,52 EUR
B.4. Prispevki za starševsko varstvo	(0,10 % od A)	1,80 EUR
2. Dohodnina		
C.1. Splošna davčna olajšava		258,35 EUR
C.2. Olajšave za vzdrževane družinske člane		0
C. Skupaj olajšave		258,35 EUR
D. Dohodninska osnova (D = A - B - C)		1.143,85 EUR
E Akontacija dohodnine		239,83 EUR
F. Neto plača		1.162,37 EUR
3. Prispevki (delodajalca) na bruto plačo		
G Prispevek za socialno varnost (skupaj):	(16,10 % od A)	289,80 EUR
G.1. Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	(6,56 % od A)	159,30 EUR
G.2. Prispevek za zdravstveno zavarovanje	(8,85 % od A)	118,08 EUR
G.3. Prispevek za zaposlovanje	(0,06 % od A)	1,08 EUR
G.4. Prispevek za poškodbe pri delu	(0,10 % od A)	9,54 EUR
G.5. Prispevek za starševsko varstvo	(0,53 % od A)	1,80 EUR
H. Skupni stroški delodajalca (H = A + G)		2.089,80 EUR
Davčni primež ((B + E + G) / H = 0,4437)		44,37 %

Pri dani bruto plači znaša davčni primež 44,37 odstotka, kar pomeni, da prejme zaposleni na svoj račun le 55,63 odstotka zneska, ki ga za njegovo delo odšteje delodajalec.

V nadaljevanju je v preglednici 7 predstavljen izračun plače v bruto znesku 1.800,00 evrov, pri tem se izhaja iz predpostavke, da zaposleni ne prejema drugih dohodkov in hkrati uveljavlja olajšavo za dva vzdrževana družinska člana (otroka). Enako kot v prvem izračunu so tudi tu najprej od bruto plače obračunani delojemalčevi prispevki za socialno varnost, v višini 22,10 odstotka bruto plače. Pri izračunu akontacije dohodnine je upoštevana splošna olajšava (258,35 evra) in olajšava za dva vzdrževana družinska člana (otroka). Za prvega otroka znaša olajšava v višini 190,62 evra, za drugega otroka se poveča za 16,61 evra in znaša 397,85 evra. Ko se od osnovne bruto plače odštejejo še vse prispevke delavca in vse olajšave, se dobi dohodninska osnova (746,00 evrov) za izračun akontacije dohodnine. Višina dohodninske osnove predstavlja znesek, ki se uvršča v prvi in drugi dohodninski razred davčne lestvice. Rezultat izračuna (priloga 1) predstavlja znesek akontacije dohodnine. Sledi izračun neto plače, ki se dobi tako, da se od bruto osnovne plače odšteje vse prispevke delavca in akontacijo dohodnine. V tem primeru znaša neto plača 1.269,79 evra. Prispevki za socialno varnost na bruto plačo kot v prvem primeru znašajo 289,80 evra (16,1 odstotka bruto plače) in bremenijo delodajalca. Seštevek osnovne bruto plače in prispevkov na bruto plačo predstavlja strošek delodajalca (bruto bruto plačo), ki znaša 2.089,80 evra.

Preglednica 7: Izračun plače z olajšavo za dva otroka

A. Bruto plača		1.800,00 EUR
1. Prispevki od bruto plače delavcev		
B. Prispevki za socialno varnost od bruto plače (skupaj: B.1 + B.2 + B.3 + B.4):	(22,10 % od A)	397,80 EUR
B.1. Prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	(6,36 % od A)	279,00 EUR
B.2. Prispevki za zdravstveno zavarovanje	(15,50 % od A)	114,48 EUR
B.3. Prispevki za zaposlovanje	(0,14 % od A)	2,52 EUR
B.4. Prispevki za starševsko varstvo	(0,10 % od A)	1,80 EUR
2. Dohodnina		
C.1. Splošna davčna olajšava		258,35 EUR
C.2. Olajšave za vzdrževane družinske člane		397,85 EUR
C. Skupaj olajšave		656,20 EUR
D. Dohodninska osnova (D = A - B - C)		746,00 EUR
E. Akontacija dohodnine		132,41 EUR
F. Neto plača		1.269,79 EUR
3. Prispevki (delodajalca) na bruto plačo		
G. Prispevek za socialno varnost (skupaj):	(16,10 % od A)	289,80 EUR
G.1. Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.	(6,56 % od A)	159,30 EUR
G.2. Prispevek za zdravstveno zavarovanje	(8,85 % od A)	118,08 EUR
G.3. Prispevek za zaposlovanje	(0,06 % od A)	1,08 EUR
G.4. Prispevek za poškodbe pri delu	(0,10 % od A)	9,54 EUR
G.5. Prispevek za starševsko varstvo	(0,53 % od A)	1,80 EUR
H. Skupni stroški delodajalca (H = A + G)		2.089,80 EUR
Davčni primež ((B + E + G) / H = 0,3923)		39,23 %

Neto plača zaposlenega, ki uveljavlja davčno olajšavo za dva vzdrževana družinska člana (otroka) in zasluži bruto plačo v višini 1.800,00 evrov, predstavlja 60,77 odstotka stroškov dela, ki jih povzroči delodajalcu. Če skupno davčno breme (seštevek vseh prispevkov in davkov) se deli s celotnimi stroški delodajalca, kar pomeni davčni primež, ki v tem primeru znaša 39,23 odstotka.

4.2 Davčna obremenitev dohodkov iz naslova podjemne pogodbe

Delodajalec je z delavcem sklenil podjemno pogodbo v bruto znesku 1.800,00 evrov. V obravnavanem primeru se izhaja iz predpostavke, da delavec še ni zaposlen pri tem delodajalcu oziroma ni v delovnem razmerju. V preglednici 8 sledi izračun dohodka po podjemni pogodbi. Dohodek, ki izvira iz podjemne pogodbe, se z davčnega vidika smatra kot dohodek iz drugega pogodbenega razmerja. Davčna osnova predstavlja bruto prejemek, zmanjšan za 10 odstotkov normiranih stroškov in znaša 1.620,00 evrov. Na podlagi sklenjene podjemne pogodbe se od 90 odstotkov bruto prejema po podjemni pogodbi obračuna akontacija dohodnine po stopnji 25 odstotkov (405,00 evrov). Za razliko od obdavčitve plač se za davčni odtegljaj oziroma akontacijo za tovrstne dohodke ne uporablja dohodninska lestvica. Neto prejemek iz podjemne pogodbe je enak bruto prejemku, zmanjšanim za davek in znaša 1.395,00 evrov. Delodajalec je dolžan od bruto podjemne pogodbe obračunati naslednje prispevke: prispevek za PIZ v višini 6 odstotkov (108,00 evrov), pavšalni prispevek

v višini 4,34 evra in 25-odstotni davek na določene prejemke (450,00 evrov). Če se ti prispevki prištejejo k znesku bruto plače, se dobi stroške dela, ki jih ima izplačevalec zaradi sklenjene podjemne pogodbe (2.362,34 evra). V obravnavanem primeru znaša skupna davčna obremenitev (davek plus prispevki) 967,34 evra oziroma 40,94 odstotka stroškov dela. Izplačevalec dohodka po podjemni pogodbi, ki je plačnik davka, mora po ZDoh-2 davčnemu organu predložiti obračun davčnih odtegljajev na dan izplačila dohodkov, in sicer na obrazcu REK-2.

Preglednica 8: Izračun po podjemni pogodbi

<i>A. Bruto prejemek po podjemni pogodbi</i>	<i>1.800,00 EUR</i>
B. Normirani stroški (10 % od A)	180,00 EUR
C. Davčna osnova (A - B)	1.620,00 EUR
<i>D. Akontacija dohodnine (25 % od C)</i>	<i>405,00 EUR</i>
<i>E. Neto prejemek po podjemni pogodbi</i>	<i>1.395,00 EUR</i>
F.1 Prispevek za PIZ (6 % od A)	108,00 EUR
F.2 Pavšalni prispevek za zdravstvo	4,34 EUR
F.3 Davek na določene prejemke (25 % od A)	450,00 EUR
<i>F. Skupaj prispevki (F1 + F2 + F3)</i>	<i>562,34 EUR</i>
<i>G. Skupaj sredstva za podjemno pogodbo (A + F)</i>	<i>2.362,34 EUR</i>
<i>Davčni primež ((D + F) / G)</i>	<i>40,94 %</i>

4.3 Davčna obremenitev dohodkov iz naslova avtorske pogodbe

Plačilo za izvedbo avtorskega dela se obračuna na osnovi pogodbe ali naročila, ki določa bruto znesek avtorskega honorarja. Višina obdavčitve oziroma način obračuna akontacije dohodnine ter prispevkov je odvisen od razmerja med avtorjem in plačnikom honorarja. Izračun v preglednici 9 temelji na predpostavki, da oseba opravlja avtorsko delo v drugem odvisnem razmerju (ni delovno razmerje). Podjetje izplača avtorski honorar v višini 1.800,00 evrov. Davčno osnovo za izračun akontacije dohodnine se izračuna tako, da se od bruto zneska odšteje 10-odstotne normirane stroške. Od 90 odstotkov bruto vrednosti avtorskega honorarja, ki znaša 1.620,00 evrov, se s stopnjo 25 odstotkov izračuna akontacija dohodnine. Akontacija dohodnine v tem primeru znaša 405,00 evrov. Če se od bruto honorarja odšteje še akontacija dohodnine, se dobi neto avtorski honorar v višini 1.395,00 evrov. Ta znesek torej avtor prejme na bančni račun. Skupni strošek podjetja znaša 1.800,00 evrov, od katerega se plača dohodnina (davek) v višini 405,00 evrov oziroma 22,5 odstotka bruto avtorskega honorarja (to je hkrati strošek podjetja).

V kolikor avtor ni v delovnem razmerju v katerem drugem podjetju, si mora sam plačevati prispevke za socialno varnost. Izračun za primer, ko si avtor sam plača še prispevke, je prikazan v preglednici 10.

Preglednica 9: Izračun avtorskega honorarja

<i>A. Bruto avtorski honorar</i>	<i>1.800,00</i>	<i>EUR</i>
<i>B. Normirani stroški (10 % od A)</i>	<i>180,00</i>	<i>EUR</i>
<i>C. Davčna osnova (B = A - B)</i>	<i>1.620,00</i>	<i>EUR</i>
<i>D. Akontacija dohodnine (D = 25 % od C)</i>	<i>405,00</i>	<i>EUR</i>
<i>E. Neto avtorski honorar (E = A - D)</i>	<i>1.395,00</i>	<i>EUR</i>
<i>F. Skupni stroški delodajalca (F = A)</i>	<i>1.800,00</i>	<i>EUR</i>
<i>Davčni primež (D / F)</i>	<i>22,5 %</i>	

Preglednica 10: Izračun avtorskega honorarja s prispevki samozaposlenega

<i>A. Bruto avtorski honorar</i>	<i>1.800,00</i>	<i>EUR</i>
<i>B. Osnova (B = 90 % od A)</i>	<i>1.620,00</i>	<i>EUR</i>
<i>C. Akontacija dohodnine (C = 25 % od B)</i>	<i>405,00</i>	<i>EUR</i>
<i>D. Neto honorar (D = A - C)</i>	<i>1.395,00</i>	<i>EUR</i>
<i>E. Strošek dela (E = A)</i>	<i>1.800,00</i>	<i>EUR</i>
<i>Davčni primež 1*, brez prispevkov (C/E)</i>	<i>22,5 %</i>	
<i>F. Prispevki za socialno varnost samozaposlenega (oktober 2010)**</i>	<i>340,87</i>	<i>EUR</i>
<i>G. Strošek dela skupaj (G = E + F)</i>	<i>2140,87</i>	<i>EUR</i>
<i>Davčni primež 2*, z upoštevanimi prispevki ((C + F) / G)</i>	<i>34,8 %</i>	

*Davčni primež 1 je izračunan na osnovi običajnega obračuna avtorskega honorarja, pri katerem se prispevkov za socialno varnost ne obračunava. V kolikor gre za samozaposleno osebo, pa si mora leta sama plačati prispevke, kar se upošteva pri izračunu davčnega primeža 2.

** Predpostavlja se, da avtor sam plača še prispevke. Če je oseba samostojni podjetnik brez druge zaposlitve, si plačuje prispevke po sicer fiksni prispevni stopnji, vendar progresivni zavarovalni osnovi, ki je odvisna od njegovih dohodkov (zmanjšanih za stroške) v predhodnem letu. V izračunu je upoštevana predpostavka, da so v predhodnem letu povprečni mesečni dohodki samozaposlene osebe (prihodki zmanjšani za normirane odhodke v višini 25 odstotkov prihodkov) znašali 1.350,00 evrov ($1.800,00 - 0,25 * 1.800,00$). Na letni ravni je dohodek samozaposlenega torej znašal 16.200,00 evrov. Le-ta ga na lestvici za bruto zavarovalno osnovo uvršča v 2. razred (za oktober 2010 ta bruto zavarovalna osnova znaša 892,32 evra, kot je to prikazano v Prilogi 2). Samozaposleni plača prispevke v skupni višini 38,2 odstotka bruto zavarovalne osnove, kar je v obravnavanem primeru 340,87 evra.

4.4 Davčna obremenitev študentskega dela prek pooblaščenice organizacije

Plačilo za opravljeno začasno ali občasno študentsko delo se izvede na podlagi napotnice študentskega servisa. Napotnica predstavlja pravno podlago oziroma vrsto pogodbe med študentom in podjetjem za opravljeno delo. V tem delu se izhaja iz predpostavke, da ima študent veljaven status do 26. leta in ga starši uveljavljajo kot vzdrževanega družinskega člana. V preglednici 11 je predstavljen obračun izplačila v višini 1.800,00 evrov, na podlagi napotnice študentskega servisa. Predvideno je, da za enkratno izplačilo za obdobje enega meseca. Od bruto zneska na napotnici se najprej odšteje 10 odstotkov normiranih stroškov in dobi davčno osnovo za izračun akontacije dohodnine. Glede na to, da znesek na napotnici presega višino neobdavčenega izplačila (400,00 evrov), se študentu obračuna akontacija

dohodnine v višini 22,5 odstotka od zasluženega zneska oziroma 25 odstotkov od zmanjšane davčne osnove zaradi normiranih stroškov (1.620,00 x 25 odstotkov = 405,00 evrov). Ko se od bruto zneska odšteje akontacija dohodnine, se pride do zneska, ki ga študent prejme na svoj račun. Podjetje mora na študentov zaslužek plačati koncesijsko dajatev v višini 16,8 odstotka bruto izplačila. Od vsake realizirane napotnice se za študentsko delo plačuje tudi prispevek za zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni, v višini 4,34 evra. Celotni stroški delodajalca znašajo 2.106,74 evra, od tega predstavljajo prispevki in davki skupaj 711,74 evra. Davčna obremenitev znaša 33,78 odstotka.

Preglednica 11: Izračun študentskega dela

<i>A. Znesek na napotnici</i>	<i>1.800,00 EUR</i>
B. Normirani stroški (10 % od A)	180,00 EUR
C. Davčna osnova (A - B)	1.620,00 EUR
D. Akontacija dohodnine (25 % od C)	405,00 EUR
<i>E. Izplačilo študentu</i>	<i>1.395,00 EUR</i>
F.1 Koncesijska dajatev 16,8 %	302,40 EUR
F.2 Prispevek za zavarovanje	4,34 EUR
<i>F. Skupaj prispevki (F1 + F2)</i>	<i>306,74 EUR</i>
<i>G. Skupaj strošek delodajalca (A + F)</i>	<i>2.106,74 EUR</i>
<i>Davčni primež ((D + F) / G)</i>	<i>33,78 %</i>

4.5 Primerjava davčne obremenitve različnih vrst dohodkov iz zaposlitve

V preglednici 12 je na osnovi izračunov v predhodnem poglavju pripravljen pregled dejanske obremenjenosti stroškov, ki nastanejo ob izplačilu različnih vrst dohodkov iz zaposlitve, za katere je delodajalec namenil bruto znesek v višini 1.800,00 evrov. Posamezni dohodki so razvrščeni glede na stopnjo davčne obremenitve, merjene z davčnim primežem, od najvišje do najnižje vrednosti. Rezultati v tabeli pokažejo, da davčno breme predstavlja najvišji delež stroškov delodajalca pri izplačilu plače brez olajšav, po vrsti sledijo: opravljanje dela po podjemni pogodbi, izplačilo plače z olajšavo za dva otroka, avtorski honorar s prispevki samozaposlenega, študentsko delo in kot davčno najugodnejši avtorski honorar iz drugega pogodbenega razmerja. Ta vrstni red velja le za predpostavke, upoštevane in navedene v posameznih izračunih (npr. pri izplačilu na osnovi napotnice študentskega servisa gre za enkratno izplačilo 1.800,00 evra za obdobje enega meseca), medtem ko lahko sprememba predpostavk spremeni vrstni red.

Preglednica 12: Primerjava davčne obremenitve posameznih dohodkov

Vrsta dohodka	Prispevki skupaj, v evrih	Akontacija dohodnine, v evrih	Celotni stroški, v evrih	Davčni primež, v %
Plača brez olajšav	687,70	239,83	2.089,80	44,37
Podjemna pogodba	562,34	405,00	2.362,34	40,94
Plača z olajšavo za 2 otroka	687,70	132,41	2.089,80	39,23
Avtorski honorar s prispevki*	340,87	405,00	2.140,87	34,80
Študentsko delo	306,74	405,00	2.106,74	33,78
Avtorski honorar	0,00	405,00	1.800,00	22,50

*Medtem, ko v osnovni različici izračuna davčnega primeža niso upoštevana plačila prispevkov za socialno varnost samozaposlenega, ta različica prispevke vključuje. Način obračuna je opisan v opombi pod preglednico 10.

Visoka davčna obremenitev plače izhaja predvsem iz visokih prispevkov za socialno varnost. Pri obračunu plače (plača brez olajšav in plača z olajšavo za dva otroka) znašajo vsi prispevki za socialno varnost v enaki višini 687,60 evra oziroma 38,2 odstotka od osnovne bruto plače. Višina akontacije dohodnine pa se med obračunoma razlikuje zaradi razlik v olajšavah, ki jih je posamezni zaposleni uveljavljal. V prvem primeru, ko zaposleni ne uveljavlja olajšave za otroka, znaša akontacija dohodnine 239,83 evra, v drugem primeru, ko zaposleni uveljavlja olajšavo za dva otroka, pa je znesek akontacije dohodnine precej nižji (132,41 evra). To pomeni, da se zaposlenemu z uveljavitvijo olajšave za otroke zniža davčna osnova, kar privede do plačila nižjega zneska akontacije dohodnine. Na podlagi tega je zaposleni, ki je uveljavljal olajšavo za otroka, prejel višji znesek neto plače. Za izplačevalca dohodka so celotni stroški plače v obeh primerih enako visoki (2.089,80 evra), medtem ko je davčno breme v drugem primeru (zaradi uveljavljenih olajšav za otroke) nižji. Davčni primež v prvem primeru znaša 44,37 odstotka, v drugem primeru pa 39,23 odstotka.

S sklenitvijo podjemne in avtorske pogodbe se delodajalec izogne plačevanju prispevkov za zdravstveno te pokojninsko zavarovanje. Tako se obračun po podjemni pogodbi in avtorski pogodbi v primerjavi s plačo razlikuje, ker ni treba obračunati prispevkov za socialno varnost, (treba pa je obračunati posebni davek na določene prejeme). Davčno osnovo predstavlja dohodek, zmanjšan za normirane stroške v višini 10 odstotkov dohodka. Pri obračunu akontacije dohodnine se ne uporablja dohodninska lestvica, ampak se akontacija dohodnine obračuna po stopnji 25 odstotkov. Za podjetje je izplačilo dohodka po podjemni pogodbi v primerjavi z avtorskim honorarjem z davčnega vidika manj ugodno. Razlika, ki nastane pri obračunu, dejansko bremeni delodajalca, medtem ko delavec dobi v obeh primerih (podjemni in avtorski pogodbi) enako višino izplačanega dohodka (1.395,00 evrov). Pri podjemni pogodbi izplačevalca namreč poleg dohodnine bremenijo še dodatni stroški, kot so posebni davek na določene prejeme, pavšalni prispevek za socialno varnost ter prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ki v skupnem znesku znašajo 562,34 evra. Za ta

znesek se povečajo celotni stroški podjetja in so glavna razlika davčne obremenitve med podjetjem ter avtorsko pogodbo. Celotni stroški pri podjetni pogodbi znašajo 2.362,34 evra, pri avtorski pogodbi pa 1.800,00 evrov. Torej, delodajalec pri izplačilu avtorskega honorarja ni obremenjen s prispevki, temveč jih mora delavec v celoti plačati sam. Davčni primež je zato pri podjetni pogodbi občutno višji (40,94 odstotka) kot pri avtorski pogodbi (22,50 odstotka).

Skupno obremenitev delodajalca pri izplačilu zaslužka študenta predstavljajo koncesijske dajatve in prispevek za zavarovanje za primer poškodbe pri delu ter poklicne bolezni, kar znaša skupaj 306,74 evra, ali povprečno 17,7 odstotka od vrednosti na napotnici. Akontacijo dohodnine obračuna in odvede študentski servis in ne podjetje, v katerem je študent delal. Zaradi nizke stopnje davčne obremenitve je študentsko delo v primerjavi z ostalimi oblikami izplačil najugodnejša oblika zaposlovanja. Poleg tega pa je študent tudi zavarovan v primerjavi z avtorjem, ki samostojno nastopa na trgu in mora sam plačati prispevke.

5 SKLEP

Stopnje dohodnine za različne vrste dohodkov iz dela se od leta 2005 sicer nekoliko znižujejo, vendar se kljub reformam in popravkom davčnih sistemov davčne obremenitve dela niso opazneje znižale. Obdavčitev dohodka iz dela je v Sloveniji še vedno visoka.

Obdavčitev posameznega dohodka iz dela je odvisna od tega, kakšno pogodbeno razmerje je sklenjeno med prejemnikom in izplačevalcem dohodka. Izplačila na osnovi delovnega razmerja se z davčnega vidika obravnavajo drugače kot izplačila na osnovi drugega pogodbenega razmerja. Velik delež celotne davčne obremenitve oziroma davčnega primeža predstavljajo prispevki za socialno varnost. Na višino celotnih stroškov dela, ki jih ima podjetje z zaposlenim, poleg prispevkov za socialno varnost, vpliva tudi višina davka od dohodkov fizičnih oseb (dohodnina). S povečanjem bruto dohodka se povečata ne le absolutni znesek dohodnine, temveč tudi stopnja, po kateri se ta plača, kar imenujemo progresivna obdavčitev dohodka.

Na podlagi primerjave obračunov za posamezne vrste dohodkov iz dela je v nalogi ugotovljeno, da so za izplačevalca dohodka davčno najbolj obremenjena izplačila na podlagi sklenjenega delovnega razmerja (plača), predvsem zaradi visokega deleža prispevkov za socialno varnost (te plačujejo delodajalci in delojemalci) v davčnem primežu. Pri izplačilih v okviru drugega pogodbenega razmerja pa se ta delež precej zniža, saj ni treba plačevati prispevkov za socialno varnost, ampak delodajalec plača samo določene prispevke, ali pa si jih v posameznih primerih plačuje delavec sam.

Višina celotnih stroškov dela je pomemben dejavnik zaposlitvenih odločitev podjetja. Za delodajalca je najugodnejše, da se (kadar je to mogoče) sklene takšna oblika pogodbe, ki zanj predstavlja najnižji strošek dela ob izplačilu dohodka oziroma najnižje davčno breme. Uporaba različnih pogodb pa je z zakonodajnega vidika glede na vsebino in način dela omejena. Ker izbira posamezne vrste pogodbe vpliva na davčno obveznost podjetja in s tem na njegove stroške, je priporočljivo, da podjetje izbere z davčnega vidika najugodnejšo obliko sodelovanja, pri čemer naj bo posebej pazljivo pri opisu narave dela ter razmerja z izvajalcem del.

Veljavna slovenska zakonodaja ni najbolj naklonjena sklepanju pogodb v okviru drugega pogodbenega razmerja in podpira sklepanje pogodb o zaposlitvi. Za podjetje lahko to predstavlja oviro, predvsem takrat, ko se pojavijo okoliščine, ki zahtevajo bolj fleksibilno delo, kratkotrajno delo in razna projektna dela. Kadar je določeno delo mogoče opredeliti kot avtorsko delo, se za takšno delo sklene avtorska pogodba; v primeru, ko gre za izvršitev dela, ki izpolnjuje pogoje za podjemno pogodbo, pa se sklene podjemna pogodba; v primeru, ko se pojavi potreba za kratkotrajno delo, pa se lahko sklene razmerje s študentom, s čimer se

delodajalec izogne sklenitvi delovnega razmerja in višjim stroškom dela. To velja predvsem v primeru, ko se za izvedbo določenega dela ne zahteva visoko kvalificirana delovna sila.

Visoka davčna obremenitev povzroča zmanjšanje konkurenčnosti slovenskih podjetij na globalnem trgu, podjetja zavira pri rasti in razvoju ter produktivnosti in s tem zavira gospodarsko rast v državi. Poleg tega podjetja težko zadržijo visoko izobražen kader, ki je tudi najboljše plačan in s tem podvržen visoki davčni obremenitvi.

Z znižanjem davčne obremenitve dela bi se zmanjšali stroški dela, podjetje pa bi lahko več sredstev namenilo za raziskave, nove tehnologije in inovacije. S tem ukrepom bi lahko spodbudili tudi dodatno zaposlovanje in preprečili odhod visoko strokovne ter produktivne delovne sile v tujino. Rast podjetij in odpiranje novih podjetij, ki bi plačevala davke in prispevke, bi lahko (vsaj) nadomestil izpad davčnih prihodkov zaradi znižanja davčnih stopenj.

LITERATURA

- Barič, Kristina. 2007. *Davčna obravnava plač in drugih izplačil iz naslova uspešnosti podjetja*. Ljubljana: Združenje delodajalcev Slovenije.
- Cvetko, Aleksej, Miran Kalčič, Marta Klampfer, Etelka Korpič Horvat, Mitja Novak in Darja Senčur Peček. 2004. *Pogodba o zaposlitvi in podjetniška kolektivna pogodba*. Ljubljana: GV Založba.
- Galič, Jana. 2007. *Povračila stroškov – kdaj lahko in kdaj ne*. [Http://revijakapital.oblikovanje.com/dfs/clanki.php?idclanka=117](http://revijakapital.oblikovanje.com/dfs/clanki.php?idclanka=117) (1. 7. 2010).
- Klun, Maja. 2007. *Davčni sistem*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
- Kobal, Aleš, Ana Kosič Mirnik, Sonja Keramat, Florjana Bohl in Lidija Robnik. 2006. *Nova dohodnina in davek od odhodkov pravnih oseb*. Ljubljana: Forum Media.
- Kobal, Aleš. 2004. *Dohodnina po novem*. Maribor: Davčni inštitut.
- Kobal, Aleš. 2009. *Dohodek iz zaposlitve*. [Http://www.findinfo.si/dnevnevsebine/Aktualno.aspx?id=10037](http://www.findinfo.si/dnevnevsebine/Aktualno.aspx?id=10037) (1. 7. 2010).
- Kosi, Tanja in Štefan Bojnec. 2009. Level and progressivity of labour income taxation in Slovenia: Changes since 1991 and international comparison. *Naše gospodarstvo* 55 (3/4): 3–13.
- Kosi, Tanja. 2007. *Progresivnost obdavčitve dela v razvitih državah in trg dela*. Magistrsko delo, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta.
- Kovač, Matjaž. 2008. *Davki od A do Ž, celovit pregled obdavčitve v Republiki Sloveniji in njihova obrazložitev z veljavno zakonodajo*. Ljubljana: Primath.
- Kovač, Stanislav. 2008. *Breme davčnega primeža*. [Http://www.finance.si/212420/Breme_dav%EBnega_prime%BEa](http://www.finance.si/212420/Breme_dav%EBnega_prime%BEa) (1. 3. 2010).
- Mercina, Jure. 2009. *Podjemna ali avtorska pogodba*. [Http://mladipodjetnik.si/podjetniskikoticek/poslovanje/podjemna-ali-avtorska-pogodba](http://mladipodjetnik.si/podjetniskikoticek/poslovanje/podjemna-ali-avtorska-pogodba) (1. 3. 2010).
- Mercina, Jure. 2010. *Podjemna pogodba ali pogodba o zaposlitvi*. [Http://mladipodjetnik.si/podjetniskikoticek/poslovanje/podjemna-pogodba-ali-pogodba-o-zaposlitvi](http://mladipodjetnik.si/podjetniskikoticek/poslovanje/podjemna-pogodba-ali-pogodba-o-zaposlitvi) (1. 7. 2010).
- Perme, Janja. 2005. *Neodvisno razmerje*. [Http://www.ozs.si/as/obrtnik/prispevek.asp?IDpm=2465&ID=6587&csz=0](http://www.ozs.si/as/obrtnik/prispevek.asp?IDpm=2465&ID=6587&csz=0) (1. 7. 2010).
- Petavs, Stane. 2009. *Namesto redne zaposlitve raje podjemna pogodba*. [Http://www.finance.si/260237/Namesto_redne_zaposlitve_raje_podjemna_pogodba?src=pj131009](http://www.finance.si/260237/Namesto_redne_zaposlitve_raje_podjemna_pogodba?src=pj131009) (1. 6. 2010).
- Pungerčar, Marija Mojca. 2010. *Obdavčitev na področju kulture*. [Http://www.artservis.org/prirocnik/nova_obdavcitev.htm](http://www.artservis.org/prirocnik/nova_obdavcitev.htm) (1. 7. 2010).
- Repanšek, Jaka. 2007. *Avtorska pravica v oglaševanju*. Ljubljana: Slovenska oglaševalska zbornica.
- Rozman, Vita. 2009. *Primerjava slovenskega in nemškega dohodninskega sistema s poudarkom na obdavčitvi dela*. Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta.

- Šinkovec, Janez in Boštjan Tratar. 2001. *Obligacijski zakonik s komentarjem in sodno prakso*. Lesce: Oziris.
- Terzič, Nataša. 2006. *Začasna in občasna dela – alternative delovnemu razmerju*. [Http://www.revija.mojedelo.com/zaposlitveni-nasveti/zacasna-in-obcasna-dela-alternative-delovnemu-razmerju-585.aspx](http://www.revija.mojedelo.com/zaposlitveni-nasveti/zacasna-in-obcasna-dela-alternative-delovnemu-razmerju-585.aspx) (1. 6. 2010).
- Urh, Polona. 2007. *Zaposleni – strošek ali naložba podjetja*. [Http://www.revija.mojedelo.com/karierni-razvoj/zaposleni-strosek-ali-nalozba-podjetja-811.aspx](http://www.revija.mojedelo.com/karierni-razvoj/zaposleni-strosek-ali-nalozba-podjetja-811.aspx) (1. 3. 2010).
- Završek, Alenka. 2007. *Dohodnina 2007, obdavčitev študentskega dela*. [Http://www.finance.si/?MOD=show&id=186325&src=pj120707](http://www.finance.si/?MOD=show&id=186325&src=pj120707) (1. 9. 2010).

VIRI

- CNVOS. 2010. *Avtorska pogodba*. [Http://www.cnvos.si/sl/index/article/id/401/cid/106](http://www.cnvos.si/sl/index/article/id/401/cid/106) (1. 7. 2010).
- Dnevnik. 2010. *Predlog zakona o malem delu prinaša 29,5-odstotno obdavčitev študentskega dela in njegovo omejitev*. [Http://www.dnevnik.si/novice/slovenija/1042344381](http://www.dnevnik.si/novice/slovenija/1042344381) (1. 9. 2010).
- DURS. 2005. *Davčna obravnava dohodkov iz delovnega razmerja v Sloveniji*. [Http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/dohodek_iz_zaposlitve/dohodek_iz_delovnega_razmerja/davcna_obravnavo_dohodkov_iz_delovnega_razmerja_v_sloveniji/](http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/dohodek_iz_zaposlitve/dohodek_iz_delovnega_razmerja/davcna_obravnavo_dohodkov_iz_delovnega_razmerja_v_sloveniji/) (1. 9. 2010).
- DURS. 2007. *Podjemna pogodba z delodajalcem – davčna obravnava dohodka*. [Http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/dohodek_iz_zaposlitve/dohodek_iz_druega_pogodbenege_razmerja/podjemna_pogodba_z_delodajalcem_davcna_obravnavo_dohodka/](http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/dohodek_iz_zaposlitve/dohodek_iz_druega_pogodbenege_razmerja/podjemna_pogodba_z_delodajalcem_davcna_obravnavo_dohodka/) (1. 7. 2010).
- DURS. 2010. *Lestvica za odmero dohodnine in olajšave za leto 2010*. [Http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/stopnje_dohodnine_za_leto_2010/lestvica_za_odmero_dohodnine_in_olajsave_za_leto_2010/](http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/stopnje_dohodnine_za_leto_2010/lestvica_za_odmero_dohodnine_in_olajsave_za_leto_2010/) (1. 7. 2010).
- Inšpektorat Republike Slovenije za delo. 2006. *Pogodba o delu in ostale civilnopravne pogodbe ter avtorske pogodbe*. [Http://www.id.gov.si/si/pogosta_vprasanja_in_odgovori/delovna_razmerja/28_pogodba_o_delu_in_ostale_civilnopravne_pogodbe_ter_avtorske_pogodbe/](http://www.id.gov.si/si/pogosta_vprasanja_in_odgovori/delovna_razmerja/28_pogodba_o_delu_in_ostale_civilnopravne_pogodbe_ter_avtorske_pogodbe/) (1. 7. 2010).
- Poslovni bazar. 2010. *Podjemna pogodba VS Avtorska pogodba*. [Http://www.poslovni-bazar.si/?mod=articles&article=2452](http://www.poslovni-bazar.si/?mod=articles&article=2452) (1. 9. 2010).
- Računovodja. 2010. *Prispevki za socialno varnost samozaposlenih – oktober 2010*. [Http://www.racunovodja.com/pokazi.asp?stran=4590](http://www.racunovodja.com/pokazi.asp?stran=4590) (1. 10. 2010).
- SURS. 2010. *Povprečne mesečne plače, Slovenija, december 2009 – končni podatki*. [Http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=2944](http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=2944) (1. 4. 2010).
- Študentski servis. 2010. *Študenti, dohodnina, pogosta vprašanja*. [Http://www.studentski-servis.com/Studenti/Dohodnina/Pogosta-vprasanja](http://www.studentski-servis.com/Studenti/Dohodnina/Pogosta-vprasanja) (1. 6. 2010).

PRAVNI VIRI

Obligacijski zakonik. *Uradni list RS*, št. 97/07.

Pravilnik o določitvi olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2010. *Uradni list RS*, št. 104/09.

Zakon o avtorskih in sorodnih pravicah. *Uradni list RS*, št. 16/07.

Zakon o delovnih razmerjih. *Uradni list RS*, št. 42/02, 103/07.

Zakon o dohodnini (ZDoh-2). *Uradni list RS*, št. 117/06.

Zakon o posebnem davku na določene prejemke. *Uradni list RS*, št. 72/93, 22/94, 45/95, 12/96, 82/97.

Zakon o prispevkih za socialno varnost. *Uradni list RS*, št. 5/96, 34/96.

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. *Uradni list RS*, št. 72/06, 76/08.

Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. *Uradni list RS*, št. 109/06.

Zakotnik, Irena. 2004. *Zakon o dohodnini (ZDoh-1)*. Ljubljana: GV Založba.

PRILOGI

Priloga 1 Izračun akontacije dohodnine

Priloga 2 Prispevki za socialno varnost samozaposlenih – oktober 2010

IZRAČUN AKONTACIJE DOHODNINE

Izračun akontacije dohodnine v preglednici 6

Akontacija dohodnine (E) = (davčna osnova (D) – zgornja meja 1. razreda) * stopnja 2. razreda + zgornja meja 1. razreda * stopnja 1. razreda

$$E = (1143,85 - 627,42) * 27 \% + 627,42 * 16 \% = 239,83$$

Izračun akontacije dohodnine v preglednici 7

Akontacija dohodnine (E) = (davčna osnova (D) – zgornja meja 1. razreda) * stopnja 2. razreda + zgornja meja 1. razreda * stopnja 1. razreda

$$E = (746,00 - 627,42) * 27 \% + 627,42 * 16 \% = 132,41$$

PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST SAMOZAPOSLENIH – OKTOBER 2010

Prispevki za socialno varnost samozaposlenih - oktober 2010									
Dosežena osnova za leto 2009 (v EUR)	Do vključno 7.111,48**	Nad 7.111,48 do vključno 17.267,52***	Nad 17.267,52 do 25.901,28	Nad 25.901,28 do 34.535,04	Nad 34.535,04 do 43.168,80	Nad 43.168,80 do 51.802,56	Nad 51.802,56 do 60.436,32	Nad 60.436,32	Nad 60.436,32
Bruto zavarovalna osnova v EUR	znesek minimalne plače	60 % PP	90 % PP	120 % PP	150 % PP	180 % PP	210 % PP	240 % PP	
	734,15	892,32	1.338,48	1.784,64	2.230,80	2.676,96	3.123,12	3.569,28	
Prisp. zavarovanca za PIZ	15,50 %	113,79	138,31	207,46	276,62	345,77	414,93	484,08	553,24
Prisp. delodajalca za PIZ	8,85 %	64,97	78,97	118,46	157,94	197,43	236,91	276,40	315,88
Skupaj prispevki za PIZ	178,76	217,28	325,92	434,56	543,20	651,84	760,48	869,12	
Prisp. zavarovanca za zdravstveno zavarovan.	6,36 %	46,69	56,75	85,13	113,50	141,88	170,25	198,63	227,01
Prisp. delodajalca za zdravstveno zavarovanje	6,56 %	48,16	58,54	87,80	117,07	146,34	175,61	204,88	234,14
Prisp. za poškodbe pri delu	0,53 %	3,89	4,73	7,09	9,46	11,82	14,19	16,55	18,92
Skupaj prispevki za ZZ	98,74	120,02	180,02	240,03	300,04	360,05	420,06	480,07	
Prisp. zavarovanca za starševsko varstvo	0,10 %	0,73	0,89	1,34	1,78	2,23	2,68	3,12	3,57
Prisp. delodajalca za starševsko varstvo	0,10 %	0,73	0,89	1,34	1,78	2,23	2,68	3,12	3,57
Prisp. zavarovanca za zaposlovanje	0,14 %	1,03	1,25	1,87	2,50	3,12	3,75	4,37	5,00
Prisp. delodajalca za zaposlovanje	0,06 %	0,44	0,54	0,80	1,07	1,34	1,61	1,87	2,14
Skupaj drugi prispevki	2,93	3,57	5,35	7,13	8,92	10,72	12,48	14,28	
PRISPEVKI SKUPAJ	280,43	340,87	511,29	681,72	852,16	1.022,61	1.193,02	1.363,47	

*Povprečna bruto plača za avgust 2010 (PP), v EUR (končni podatki)

**Minimalna plača za leto 2009

***Povprečna bruto plača zaposlenih v RS za leto 2009, v EUR (končni podatki)

Zavezanec plača prispevke do 15. 11. 2010; v enakem roku mora davčnemu organu predložiti obračun prispevkov na predpisanem obrazcu OPSVZ, ki se odda prek sistema eDavki. Plačilne naloge zavezanec izpolni v skladu z navodili, ki jih je prejel od pristojnega davčnega urada.

Vir: Računovodja.com 2010.